

**National Library
of Sweden**

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2012

x. A
STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1951:55
ECKLESIASTIKDEPARTEMENTET

BETÄNKANDE

MED UTREDNING OCH FÖRSLAG ANGÅENDE

SAMMANFÖRANDE OCH ORGANISATION

AV I STOCKHOLM BEFINTLIGA
ARKEOLOGISKA SAMLINGAR FRÅN

MEDELHAVSLÄNDERNA, FRÄMRE
ORIENTEN OCH ÖSTASIEN

AVGIVET AV
SIGURD CURMAN

STOCKHOLM

1951

Statens offentliga utredningar 1951

Kronologisk förteckning

1. Statligt stöd åt svensk filmproduktion. Beckman. 73 s. **Fi**.
2. Försvarets personaltjänst. Kihlström. 166 s. **Fö**.
3. Förhållandet mellan arbetsuppgifter och löneställning vid statens järnvägar. Victor Pettersson. 139 s. **K**.
4. Antagningar av medicine studerande m. fl. Kihlström. 123 s. **E**.
5. Förslag till naturskyddslag m. m. Haeggström. 212 s. **Jo**.
6. Näringslivets lokalisering. Appelberg, Uppsala. 245 s. **H**.
7. Principer för dyrtorsgrupperingen. Kihlström. 116 s. **C**.
8. Betänkande angående polis- och åklagarväsendets organisation. Norstedt. 304 s. **I**.
9. 1945 års universitetsberedning. 6. Den vetenskapliga publiceringsverksamheten, personal-, institutions- och stipendiefrågor m. m., det akademiska befordringsväsendet. Svenska Tryckeriaktiebolaget. 332 s. **E**.
10. Sjöfartsförbindelserna mellan Gotland och fastlandet. Victor Pettersson. 171 s., 3 pl. **K**.
11. Statsmakterna och folkhushållningen under den till följd av stormaktskriget 1939 inträdda krisen. Del 10. Tiden juli 1948—juni 1950 jämte sakregister till delarna 1—10. Av K. Åmark. Idun. 338 s. **H**.
12. Promemoria med förslag till allmän verksstadga. Katalog och Tidskriftstryck. 68 s. **Ju**.
13. 1944 års allmänna skattekommitté. 5. Betänkande angående studiekostnaders behandling i beskattningshänseende. Marcus. 79 s. **Fi**.
14. Landsbygdslektrifieringens utredning år 1950. Idun. 47 s. **K**.
15. Daghem och förskolor. Betänkande om barnstugor och barn tillvån. Victor Pettersson. 641 s., 6 pl. **S**.
16. Filmcensuren. Betänkande 1. Beckman. 95 s. **E**.
17. Statens sjukhusutredning av år 1943. Betänkande 6. Redogörelse för arbetsstudier vid kroppssjukhusens vårdavdelningar m. m. Beckman. 233 s. **I**.
18. Betänkande med förslag till förordning angående upphandling och arbeten för statens behov m. m. Norstedt. 77 s. **Fi**.
19. SOS. Samhällets olycksfalls- och säkerhetstjänst. Gummesson. 89 s. **I**.
20. Betänkande med förslag till ny ägofredslagstiftning. Beckman. 143 s. **Jo**.
21. Kejnakkommmissionens utredning. Norstedt. 313 s. **Ju**.
22. Förslag till sjömanslag m. m. Marcus. 106 s. **H**.
23. Socialvårdskommitténs betänkande. 18. Utredning och förslag angående begravningshjälpförsäkring. Falu Nya Boktryckeri, Falun. 43 s. **S**.
24. Betänkande med förslag rörande utformningen av åtgärder för ökad skattefinansiering av kommunala investeringar. Beckman. 55 s. **Fi**.
25. Socialvårdskommitténs betänkande. 19. Utredning och förslag angående yrkesskadeförsäkringslag m. m. Kihlström. 499 s. **S**.
26. Vatten- och avloppsrågan. Beckman. XIV, 597 s. **K**.
27. Konkurrenslegränsning. Betänkande med förslag till lag om skydd mot samhällsskadlig konkurrensbegränsning. Del 1. Idun. 722 s. **H**.
28. Konkurrenslegränsning. Betänkande med förslag till lag om skydd mot samhällsskadlig konkurrensbegränsning. Del 2. Bilagor. Idun. 549 s. **H**.
29. Skolöverstyrelsens organisation. Victor Pettersson. 358 s. **E**.
30. Ekonomiskt långtidsprogram 1951—1955. Marcus. 200 s. **Fi**.
31. Den utomprocessuella rättshjälpen åt mindre bemedlade. Norstedt. 116 s. **Jo**.
32. Bränsle och kraft. Orientering rörande Sveriges energiförsörjning av K.-G. Ljungdahl. Gummesson. 73 s. **H**.
33. 1946 års kommitté för sjuksköterskeutbildningen. 2. Högre utbildning av sjuksköterskor m. m. 3. Specialutbildning av sjuksköterskor. Kihlström. 120 s. **I**.
34. Betänkande angående omorganisation av apoteksväsendet i riket m. m. Katalog och Tidskriftstryck. XVI, 679 s. **I**.
35. Den svenska byggnadsmaterialmarknaden. Produktion, distribution och prissättning av jord- och stenindustriens material. Av N. Tengvik. Sydsvenska Dagbladet, Malmö. 278 s. **S**.
36. Arkiv- och biblioteksfilming. Appelberg, Uppsala. 114 s. **E**.
37. Universitetskanslersämbetets uppgifter och organisation m. m. Falu Nya Boktryckeri, Falun. 116 s. **E**.
38. Skor. Beckman. 347 s. **H**.
39. Betänkande angående producent- och kontantbidrag till vissa innehavare av mindre jordbruk. Beckman. 120 s. **Jo**.
40. Förslag till lagstiftning om förbud mot bebyggelse m. m. inom vissa strandområden. Kihlström. 149 s., 4 kartor. **Ju**.
41. Ungdomen möter samhället. Ungdomsvårdskommitténs slutbetänkande. Beckman. 221 s. **Ju**.
42. Betänkande med förslag till utlänningslag m. m. Sydsvenska Dagbladet, Malmö. 305 s. **Ju**.
43. 1944 års nykterhetskommitté. 1. Statistiska undersökningar kring alkoholfrågan. Appelberg, Uppsala. 348 s. **Fi**.
44. 1944 års nykterhetskommitté. 2. Verkan på den mänskliga organismen av maltdrycker med olika alkoholkhalt. Av L. Goldberg. Appelberg, Uppsala. 148 s. **Fi**.
45. 1950 års folkpensionsrevision. Avdragsregler och bostadstillägg. Victor Pettersson. 164 s. **S**.
46. Betänkande med förslag angående flyttning av Stockholms örlogsbas till Stockholms södra skärgård. Katalog och Tidskriftstryck. 102 s., 2 kartor. **Fö**.
47. Anstaltsvårdades rätt till folkpension m. m. Falu Nya Boktryckeri, Falun. 154 s. **S**.
48. Betänkande angående skol- och yrkeshem för barn med komplicerad utvecklingshämning. Katalog och Tidskriftstryck. 144 s. **I**.
49. Turisttrafiken från utlandet. Norstedt. 235 s. **H**.
50. Den prekliniska tandläkarutbildningens ordnande. Appelberg, Uppsala. 64 s. **E**.
51. 1949 års skatteutredning. Betänkande angående den statliga direkta beskattningen. Beckman. 400 s. **Fi**.
52. Betänkande med förslag till lag om fördelning i vissa fall av kostnader för anordningar i korsning av järnväg och väg m. m. Sydsvenska Dagbladet, Malmö. 72 s. **Ju**.
53. Statens sjukhusutredning av år 1943. Betänkande 7 angående patient-, personal-, förråds- och medelsredovisningen vid lasarett. Kihlström. 64 s. **I**.
54. Stats- och kommunaltjänstemäns förhandlingsrätt. Katalog och Tidskriftstryck. 198 s. **S**.
55. Betänkande med utredning och förslag angående sammanförande och organisation av i Stockholm befintliga arkeologiska samlingar från Medelhavsländerna, Främre Orienten och Östasien. Av S. Curman. Gummesson. 80 s. **E**.

Anm. Om särskild tryckort ej anges, är tryckorten Stockholm. Bokstäverna med fetstil utgöra begynnelsebokstäverna till det departement, under vilket utredningen avgivits, t. ex. **E**. = ecklesiastikdepartementet, **Jo**. = jordbruksdepartementet.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1951:55
ECKLESIASTIKDEPARTEMENTET

BETÄNKANDE

MED UTREDNING OCH FÖRSLAG ANGÅENDE

SAMMANFÖRANDE OCH ORGANISATION

AV I STOCKHOLM BEFINTLIGA
ARKEOLOGISKA SAMLINGAR FRÅN

MEDELHAVSLÄNDERNA, FRÄMRE ORIENTEN OCH ÖSTASIEN

AVGIVET AV
SIGURD CURMAN

STOCKHOLM 1951
GUMMESSONS BOKTRYCKERI
512480

RECEIVED THE HONORABLE SECRETARY OF THE
NAVY DEPARTMENT WASHINGTON D.C. 20340

OFFICE OF THE SECRETARY

NAVY DEPARTMENT WASHINGTON D.C. 20340

NAVY DEPARTMENT WASHINGTON D.C. 20340

NAVY DEPARTMENT WASHINGTON D.C. 20340

NAVY DEPARTMENT WASHINGTON D.C. 20340

NAVY DEPARTMENT WASHINGTON D.C. 20340

NAVY DEPARTMENT WASHINGTON D.C. 20340

NAVY DEPARTMENT WASHINGTON D.C. 20340

NAVY DEPARTMENT WASHINGTON D.C. 20340

NAVY DEPARTMENT WASHINGTON D.C. 20340

NAVY DEPARTMENT WASHINGTON D.C. 20340

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Skrivelse till statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet.

INLEDNING	7
FÖRÄNDRINGAR EFTER 1936	
A. Med avseende på museisamlingarnas föremålsbestånd, organisation och personal	9
B. Med avseende på samlingarnas lokaler samt verkställda utredningar rörande lokalfrågor	12
DEN ANBEFALLDA REVISIONENS UPPGIFT	18
I. <i>Arkeologiska museet för Medelhavsländerna och Främre Orienten</i>	
a. Medelhavsmuseets omfattning	20
b. Museets principiella utformning	24
c. Medelhavsmuseets byggnad	25
d. Medelhavsmuseets personal	31
e. Kostnadsberäkning för Medelhavsmuseet:	
1. Engångskostnader	34
2. Permanenta kostnader	35
Den sakkunniges hemställan rörande ett arkeologiskt museum för Medelhavsländerna och Främre Orienten	37
II. <i>Östasiatiska Museet</i>	
a. Dess omfattning och anslutning till organisationen	40
b. Östasiatiska Museets byggnad	43
c. Östasiatiska Museets personal	46
d. Kostnadsberäkning för Östasiatiska Museet	46
Den sakkunniges hemställan rörande ett Östasiatiskt museum ...	47
KRONOLOGISK SAMMANFATTNING AV DE AV DEN SAKKUNNIGE FÖRESLAGNA ÅTGÄRDERNA	49
ILLUSTRATIONER	51

ANATOMIE

Einleitung

Einleitung

Einleitung

A. Die allgemeine Anatomie des Menschen
B. Die spezielle Anatomie des Menschen

Einleitung

- I. Die allgemeine Anatomie des Menschen
 - a. Die allgemeine Anatomie des Menschen
 - b. Die allgemeine Anatomie des Menschen
 - c. Die allgemeine Anatomie des Menschen
 - d. Die allgemeine Anatomie des Menschen
 - e. Die allgemeine Anatomie des Menschen
 - f. Die allgemeine Anatomie des Menschen
- II. Die spezielle Anatomie des Menschen
 - a. Die spezielle Anatomie des Menschen
 - b. Die spezielle Anatomie des Menschen
 - c. Die spezielle Anatomie des Menschen
 - d. Die spezielle Anatomie des Menschen
 - e. Die spezielle Anatomie des Menschen
 - f. Die spezielle Anatomie des Menschen

Die allgemeine Anatomie des Menschen

Einleitung

- a. Die allgemeine Anatomie des Menschen
- b. Die allgemeine Anatomie des Menschen
- c. Die allgemeine Anatomie des Menschen
- d. Die allgemeine Anatomie des Menschen

Die spezielle Anatomie des Menschen

Einleitung

Einleitung

Einleitung

Till

Statsrådet och Chefen för Kungl. Ecklesiastikdepartementet.

Genom Kungl. Maj:ts beslut den 22 februari 1946 har chefen för Ecklesiastikdepartementet bemyndigats att tillkalla en sakkunnig för att inom departementet verkställa en överarbetning av det av 1935 års museisakkunniga avgivna betänkandet angående sammanförande och organisation av i Stockholm befintliga arkeologiska samlingar från Medelhavsländerna och Främre Orienten samt i samband därmed beakta den av de sakkunniga berörda frågan, huruvida inom en och samma museiinstitution lämpligen böra inrymmas, förutom nämnda samlingar, jämväl andra samlingar av övervägande arkeologisk karaktär. Tillika bemyndigades departementschefen dels att, om så skulle visa sig erforderligt, förordna särskild sekreterare åt den sakkunnige, dels ock att, i den utsträckning sådant befunes påkallat, tillkalla särskilda experter för att stå till den sakkunniges förfogande för överläggningar och samråd.

Med stöd av detta bemyndigande beslöt chefen för ecklesiastikdepartementet den 22 februari 1946 att såsom sakkunnig för nämnda ändamål tillkalla undertecknad Jon Sigurd Curman, till vilken även handlingarna i ärendet rörande 1935 års museisakkunnigas betänkande överlämnades.

Såsom sekreterare hos den sakkunnige har enligt departementschefens förordnande den 25 juni 1946 tjänstgjort docenten vid Göteborgs Högskola Daniel Alfred Westholm. Sedan Westholm på grund av bristande tid anhållit om entledigande från nämnda uppdrag, har departementschefen den 11 maj 1951 såsom sekreterare hos den sakkunnige förordnat föreståndaren för Cypernsamlingarna, docenten Olof Vessberg, vilken tidigare genom beslut den 28 juni 1950 tillkallats att såsom expert biträda den sakkunnige.

Efter att ha inhämtat Kungl. Byggnadsstyrelsens yttrande i frågan har den sakkunnige hos departementschefen hemställt om bemyndigande att, räknat från den 5 juni 1946, få såsom expert anlita arkitekten Nils Tesch för de arkitektoniska utredningar, som varit nödvändiga för sakkunniguppdragets genomförande, vilket bemyndigande lämnades av departementschefen den 18 november 1946.

Den sakkunnige, som redan före nu ifrågavarande uppdrags mottagande haft anledning att förvärva en ingående kännedom om de samlingar, som nu varit föremål för utredning, har givetvis ånyo besökt desamma samt överlagt med samlingarnas föreståndare, från vilka kompletterande uppgifter om samlingarnas nuvarande bestånd inhämtats (se sid. 9—11).

Utredningsarbetet, som även omfattat en ingående undersökning av möjligheterna att bereda de här ifrågavarande samlingarna lämpligt belägna och ändamålsenliga lokaler, påbörjades under försommaren 1946, men måste tyvärr på grund av den sakkunniges allvarliga sjukdom med ty åtföljande operationer under åren 1947—1948 avbrytas en längre tid enligt under hand lämnat medgivande av dåvarande departementschefen.

Sedan arbetet nu avslutats, får den sakkunnige vördsamt till Statsrådet och Chefen för Ecklesiastikdepartementet överlämna sitt betänkande och förslag jämte därtill hörande bilagor bestående av 13 stycken ritningar samt en kostnadsberäkning, avseende föreslagna byggnadsarbeten (icke här avtryckt).

De till den sakkunnige överlämnade handlingarna rörande 1935 års museisakkunniges betänkande återgå härjämte.

Stockholm den 29 augusti 1951

Sigurd Curman

/ Olof Vessberg

INLEDNING

I ett den 15 oktober 1936 avgivet betänkande (S. O. U. 1936:44) ha 1935 års museisakkunniga hemställt, att de å skilda lokaler i Stockholm förvarade arkeologiska samlingarna från östra Medelhavsområdet och främre Orienten, nämligen Egyptiska Museets samlingar, Cypern- och Asineexpeditionernas arkeologiska fyndmaterial, de Iranska samlingarna samt de delar av Nationalmusei antikavdelning, som ha arkeologisk karaktär, måtte sammanföras till en museiinstitution, samt att detta arkeologiska museum för Medelhavsländerna och Främre Orienten måtte inrymmas i en enda byggnad och i administrativt hänseende anslutas till Statens Historiska Museum.

Över detta betänkande ha yttranden avgivits den 26 november 1936 av Byggnadsstyrelsen, den 25 januari 1937 av Kinakommittén, den 27 februari 1937 av Allmänna civilförvaltningens lönenämnd, den 17 juni 1937 av Statskontoret, den 4 augusti 1937 av föreståndaren för Cypernsamlingarna, den 9 augusti 1937 av Svenska Museimannaföreningen, den 7 december 1937 av Vitterhets Historie och Antikvitetsakademien, den 15 februari 1938 av överintendenten och chefen för Nationalmuseum samt den 21 november 1938 av Statens Konstråd.

Det 1939 utbrutna andra världskrigets tid var givetvis icke lämpad för vidare framförande av denna museifråga, som därför blev vilande intill början av år 1946, då densamma återupptogs av statsrådet och chefen för Ecklesiastikdepartementet, som genom Kungl. Maj:ts beslut den 22 februari 1946 bemyndigades tillkalla en sakkunnig för att inom departementet verkställa en överarbetning av 1935 års museisakkunnigas betänkande varvid även skulle beaktas den av nämnda sakkunniga berörda frågan, huruvida inom en och samma museiinstitution lämpligen borde inrymmas, förutom ovannämnda samlingar, jämväl andra samlingar av övervägande arkeologisk karaktär.

Genom beslut samma dag har statsrådet och chefen för Ecklesiastikdepartementet tillkallat undertecknad Curman såsom sakkunnig för ovan nämnda ändamål.

Sedan 1935 års museisakkunnigas betänkande framlades, ha åtskilliga omständigheter inträffat, till vilka hänsyn måste tagas vid den anbefallda

överbearbetningen av detsamma. Dels ha vissa förändringar skett i de behandlade samlingarnas föremålsbestånd och organisation, dels bör lösningen av det ifrågasatta nya museets lokalfråga revideras med hänsyn till nya erfarenheter och rön med avseende på museibyggnader och museiuppställning, ävensom med hänsyn till den utredning rörande dispositionen av byggnaderna invid Statens Historiska Museum, som utförts inom Byggnadsstyrelsen och framlagts i en av byrådirektör Åke Tengelin i maj 1940 daterad P. M. Dessutom måste Östasiatiska Samlingarnas framtida lokalfråga upptagas redan på grund därav, att dessa samlingar numera förvaras i provisoriska lokaler, sedan de nödgats lämna sina tidigare goda lokaler, vilka voro förhyrda i Handelshögskolans byggnad vid Sveavägen. Slutligen innehålla de ovan angivna remissvaren uppgifter och erinringar, som böra prövas och beaktas.

Det torde vara riktigt att börja med en redogörelse för de förändringar, som efter 1936 ägt rum beträffande de i föregående betänkande behandlade samlingarna av utländska fornsaker samt dessas förvaring.

FÖRÄNDRINGAR EFTER 1936

A. Med avseende på museisamlingarnas föremålsbestånd, organisation och personal.

1935 års museisakkunnigas betänkande innehåller en redogörelse för de i Stockholm befintliga arkeologiska samlingarna från Medelhavsländerna och Orienten. Under hänvisning till denna redogörelse skall den sakkunnige här endast ge en överblick över de förändringar, som efter 1936 inträtt i nämnda samlingars omfattning och organisation.

Egyptiska Museet.

Föremålsbeståndet har ökat från c:a 10.000 till c:a 14.000 föremål genom donationer och inköp samt genom de i föregående utredning nämnda utgrävningarna vid Abu Ghalib. Bland accessionerna efter 1936 märkas bl. a. en smyckesamling (c:a 500 nr), keramik (c:a 500 nr), stenvaser (c:a 50 nr), vapen och verktyg (c:a 275 nr), skulptur, företrädesvis statyetter av trä, sten och brons (55 nr), lädervaror, textilier samt en botanisk avdelning.

Museet har ett *bibliotek*, som upptar c:a 50 hyllmeter. Till en del består detta av depositioner från Vitterhetsakademiens bibliotek. Något *bildarkiv* att räkna med finns icke. Museet har en samling skioptikonbilder, som uppgår till c:a 700 st.

Museet har två heltidsanställda *tjänstemän*, en föreståndare och en förste assistent. Dessutom två deltidsanställda vaktmästare (tjänstgöring c:a 2 timmar

om dagen), av vilka en är städare och en museivakt.

Någon förändring beträffande museets *lokaler* har icke skett efter 1936. Samlingarna äro fortfarande inrymda i bottenvåningen av det gamla riksbankshuset vid Järntorget.

Cypernsamlingarna.

Föremålsbeståndet har ökat med något över 500 föremål genom sammanställning av skärvmaterial, inköp och gåvor. Denna accession består huvudsakligen av keramik från olika perioder (316 nr), vidare av glas, företrädesvis från romersk kejsartid (112 nr), en stor staty och ett antal mindre skulpturer. Det ganska begränsade skärvmateriallet från stenåldern har utökats genom en gåva från Cyprus Museum i Nicosia.

Samlingarnas *bildarkiv* har undergått en betydande utvidgning. Fotografisamlingen har sålunda utökats med c:a 10.000 nr, varav närmare 8.000 med negativ. Större delen av denna samling eller c:a 6.200 nr gäller Cypern, resten huvudsakligen grekisk och romersk arkeologi och topografi och de stora utländska samlingarna av antikens konst. Bildarkivet utbygges för närvarande planmässigt till att bli en allsidig bildsamling, belysande hela det antika kulturområdet. Samlingen av ritningar har också ökat avsevärt. Museet har vidare en samling skioptikonbilder, som för närvarande uppgår till 1.458 st.

Cypernsamlingarna har tre heltidsanställda *tjänstemän*, en föreståndare, ett museibiträde och en tecknare. Vidare

en deltidsanställd städare, som är utbildad i konserveringsarbete och som biträder med dessa göromål.

Samlingarnas *lokalförhållanden*, som vid tiden för den föregående utredningen voro mycket primitiva, ha sedan dess förbättrats. Arbetslokalerna i Oxenstiernska malmgården ha renoverats, och större delen av samlingarna ha flyttats till goda magasinsutrymmen i souterrainvåningen i Historiska Museets byggnad. Dessutom har ett galleri, avsett till förrum och foyer till föreläsningssalen i Historiska Museets bottenvåning, upplåtits för utställning av ett urval ur samlingarna.

Asinesamlingen.

Inga förändringar sedan föregående utredning.

Nationalmusei antiksamling.

Samlingarna har sedan 1936 utökats, huvudsakligen genom inköp, med 134 *föremål* bestående av skulptur, keramik och glas.

Personalen består liksom tidigare av en amanuens (numera intendent) samt en vaktmästare, som också fungerar som preparator. Båda äro tillika anställda vid museets allmänna skulpturavdelning.

Antiksamlingarna äro för närvarande icke exponerade för allmänheten. I nationalmuseiutredningens betänkande angående statens konstsamlingars organisation och *lokalbehov* 13/7 1949 (S. O. U. 1949:39) föreslås ett utrymme i Nationalmuseibyggnadens mellanvåning (sid. 28) för utställande av ett urval av museets samling av antika vaser och småkonst, varjämte utredningen (sid. 43 f.) framför tanken, att de i Gustaf III:s samling ingående större skulpturerna åter såsom en sluten samling skulle uppställas i den s. k.

stensalen i Kungl. slottets nordöstra flygel, där de hade sin plats, innan de 1866 överfördes till den då färdiga nationalmuseibyggnaden.

De iranska samlingarna.

Inga nämnvärda förändringar sedan föregående utredning.

De komparativa samlingarna i Statens Historiska Museum.

Inga förändringar.

Östasiatiska Samlingarna.

Museet har sedan 1936 förvärvat 2.278 *föremål*, varav huvudparten utgöres av en 1946 inköpt samling, som tillhört framlidne disponenten Anders Hellström. De nyförvärvade föremålen bestå av bronser, bl. a. stora bronskärl, klockor och speglar samt även små-bronser såsom guld- och silverinlagda beslag, spännen o. dyl., vidare figuriner och vaser av terracotta samt en mindre samling kinesiskt porslin m. m.

Bildarkivet har ökat med c:a 3.500 fotografier, varav 2.600 med negativ samt 855 st. skioptikonbilder.

Biblioteket, som f. n. upptar c:a 400 hyllmeter, har ökat med 1.350 volymer och c:a 2.200 tidskriftsårgångar. Bokförvärven ha delvis möjliggjorts genom ett anslag från Rockefeller Foundation. Detta bibliotek är i vissa branscher ett av de förnämsta fackbiblioteken för kinesisk arkeologi i Europa. Det omfattar dessutom ett betydande bestånd av mera allmänna historiska och filologiska verk rörande Östasien.

Personalen består av föreståndare, två museibiträden och en expeditionsvakt.

Östasiatiska Samlingarna, som vid tiden för föregående utredning hade mycket rymliga *lokaler* i Handelshögskolans hus, måste 1946 inflytta i provisoriska lokaler i vindsvåningen inom Vitter-

hetskademiens ämbetsbyggnad (jfr sid. 13 f.). Dessutom har för utställning upplåtits ett rum, beläget invid Historiska Museets utställningslokaler för medeltidsavdelningen, varigenom åtminstone en *liten* för allmänheten tillgänglig skådesamling åstadkommits.

I övrigt äro föremålen nu på grund av det knappa utrymmets beskaffenhet närmast ordnade såsom rent vetenskapliga studiesamlingar, dock med användande av de för den tidigare utställningslokalen utförda montrerna.

Nationalmusei samling av östasiatisk konst.

Denna samling befinner sig i stort sett i samma läge som 1936. Den har emellertid undergått någon ökning. *Skulptursamlingen* upptar 43 nr, som tillhöra museet, vartill komma 20 föremål, som äro ständigt deponerade av Musée Guimet (Paris) samt c:a 110, deponerade av professor O. Sirén, i allt sålunda närmare 200 nr. Föregående utredning uppger c:a 150 skulpturer, i vilket antal båda de nämnda depositionerna torde vara inräknade. Samlingen av

målningar uppgår numera till 362 nr, mot 250 nr år 1936. Endast skulptursamlingen är permanent exponerad; målningarna ha endast sporadiskt och i ringa omfattning kunnat visas för allmänheten.

Den östasiatiska samlingen tillhör museets avdelning för bildhuggar- och målarkonst, och den närmaste våren av densamma handhas numera av en amanuens med halvtidstjänstgöring.

Nationalmuseiutredningen föreslår i sitt ovannämnda betänkande (sid. 29) lokal för samlingen i Nationalmusei-hyggnadens mellanvåning, men uttalar samtidigt (sid. 41) såsom sin uppfattning, att det vore ändamålsenligt att sammanföra museets östasiatiska samling med de under Vitterhetsakademiens överinseende stående Östasiatiska Samlingarna i nya lokaler.

Statens Etnografiska Museum.

Inga förändringar sedan 1936 beträffande de av 1935 års museisakkunniga berörda arkeologiska samlingarna.

FÖRÄNDRINGAR EFTER 1936.

B. Med avseende på samlingarnas lokaler samt verkställda utredningar rörande lokalfrågor.

Beträffande de ifrågavarande samlingarnas lokalfrågor torde, utöver vad ovan i korthet meddelats härom, böra redogöras för de förändringar, som inträffat, och de utredningar, som utförts efter avgivandet av 1935 års museisakkunnigas betänkande och som direkt eller indirekt beröra förutsättningarna för det planerade arkeologiska museets för Medelhavsländerna och Främre Orienten byggnadsfråga.

Sålunda blevo *nybyggnaderna för Statens Historiska Museum* färdiga under sommaren 1939. Museisamlingarna överflyttades därefter till de nya byggnaderna, och efter dessas i vissa avseenden provisoriska ordnande och uppställande kunde museet i sitt nya skick av Konungen invigas den 17 april 1943 och öppnas för allmänheten. Denna lyckliga tilldragelse timade jämnt 45 år (!) efter det Vitterhetsakademien gjort sin första hemställan hos Kgl. Majt om större lokaler för Statens Historiska Museums samlingar.

Därvid frigjordes hela bottenvåningen i Nationalmuseibyggnaden, och avsikten var givetvis, att detta utrymme omedelbart skulle upplåtas för Nationalmusei samlingar. Så blev dock ej fallet, ty de frigjorda utrymmena måste i stället upplåtas för att mottaga stora delar av Krigsarkivet, som i sin tur hade måst utrymma sina tidigare lokaler i Generalstabshuset vid Östermalmsgatan.

Först 1948 fick Nationalmuseum övertaga hela bottenvåningen för egna ändamål. — Den genom Kgl. beslut den 1 dec. 1944 tillsatta s. k. Nationalmuseiutredningen har i sitt ovannämnda, den 13 juli 1949 avgivna betänkande bl. a. avgivit förslag till utvidgade lokaler för Nationalmusei samlingar, varvid även utrymmen för dess i 1935 års museisakkunnigas utredning behandlade antiksamlingar medräknats. Förslaget befinner sig emellertid fortfarande under Kgl. Maj:ts prövning.

I Statens Historiska Museums byggnader ha sedan 1940 nödiga magasinlokaler för *Cypernsamlingarna* provisoriskt upplåtits för att förebygga den katastrof, som syntes hota dessa samlingars dyrbara material i vissa delar av deras förutvarande magasinlokal i den s. k. Oxenstiernska malmgården, belägen i omedelbar närhet av Historiska Museet. Samlingarnas dåvarande föreståndare, docenten Alfred Westholm, hade i skrivelse till Cypernkommittén den 25 januari 1939 lämnat en alarmerande skildring av samlingarnas nödläge och dåliga förvaring. Denna skrivelse överlämnades sedermera till Vitterhetsakademien. Med anledning härav upplåts åt Cypernsamlingarna den västra hälften av bottenvåningen i Historiska Museets ämbetsbyggnad, vilken avsetts såsom reserv för utvidgning av museets tjänsterum. Men icke heller i dessa lokaler funno Cypernsamlingarna en varaktig stad. Genom Kgl. beslut den 8 september 1944 ålades Museet att utrymma bottenvåningen i ämbetshuset

för att därigenom under kortare tid — så upplystes det — bereda plats för vissa militära myndigheter. Emellertid äro allt fortfarande militära myndigheter befasta i större delen av denna bottenvåning. För de därigenom husvilla Cypernsamlingarna nödgades Historiska Museet upplåta en stor lokal i musei-byggnadens souterrainvåning utmed Linnégatan, vilken varit avsedd för museets mycket omfattande osteologiska samlingar. Cypernsamlingarna fingo därigenom goda och tillräckliga magasinlokaler, dock till priset av att Historiska Museets osteologiska samlingar allt fortfarande måste inhysas på den förutvarande höskullen i den å museitomten belägna östra stallflygeln och detta i det ögonblick, då de hittills oarbetade samlingarna efter många årtiondens törnrosasömn stodo inför möjligheten att tillvaratagas genom vetenskaplig bearbetning av för detta ändamål anställd specialtjänsteman. Dennes arbete har därigenom i allra högsta grad försvårats.

Det bör icke i detta sammanhang förtigas, att upplåtandet av ämbetsbyggnadens bottenvåning till helt främmande ändamål har varit *till mycket stort men* för en naturlig och från början planerad lösning av Museets och Riksantikvarieämbetets egna växande lokalbehov. Det torde icke kunna anses vara rationellt att lösa ett militärt lokalbehov genom att förstöra en kulturell institutions möjligheter till god och naturlig utveckling av sina lokalbehov inom en för densamma iordningsställd byggnad. De kulturella institutionerna ha emellertid alltid — tyvärr — haft en svag ställning i kampen för sin tillvaro.

För ännu en museisamling har plats måst beredas inom Historiska Museets ämbetsbyggnad. Då *Östasiatiska Sam-*

lingarna år 1944 uppsades till avflyttning från sina förhyrda och mycket goda lokaler i Handelshögskolans byggnad vid Sveavägen, blev det nödvändigt att söka finna en möjlighet att härbärgera dessa värdefulla samlingar på rimligt sätt och till rimligt pris. Man stannade därvid för en provisorisk lösning, som samtidigt utgjorde ett led i ett större sammanhang, för vilket här skall redogöras.

Vid planläggningen av Historiska Museets byggnadskomplex, som ju även innehåller lokaler för Riksantikvarieämbetet och Vitterhetsakademien, hade föreslagits, att ämbetsbyggnadens vindsvåning skulle inredas för att kunna motsvara det framtida behovet av ökade lokaler för Vitterhetsakademiens bibliotek och arkiv, som jämte läse- och studiesal inrymts i byggnadens översta våning. Av sparsamhetsskäl fick dock den föreslagna vindsinredningen tyvärr anstå. Inom en mycket nära framtid kommer emellertid bibliotekets tillväxt att kräva en del av det förutsedda ökade utrymmet. — Då det nu gällde att fortast möjligt skapa ett tillgängligt utrymme för Östasiatiska Samlingarna, föreslogs därför, att vinden över ämbetsbyggnadens västra hälft skulle brandhårdigt inklädas och förses med värmeledning m. m. allt i enlighet med den ursprungliga planen. I detta utrymme kunde Östasiatiska Samlingarnas huvuddel, jämte därtill hörande bibliotek och arbetsrum inrymmas, medan deras magasinsavdelning kunde inhysas i den oinredda och ouppvärmda vinden över ämbetsbyggnadens östra del. Det hela fick för Östasiatiska Samlingarna betraktas såsom ett provisorium i avvaktan på den lösning av de utländska arkeologiska samlingarnas lokalfrågor, som väntades bli resultatet av 1935 års museisakkunnigas betänkande. När

dessa frågor — såsom man då förutsatte — inom kort tid blivit slutligt lösta även för Östasiatiska Samlingarna, skulle den nyinredda vindsvåningen omedelbart kunna tagas i anspråk för Vitterhetsakademiens biblioteksutvidgning. Detta förslag vann Kungl. Maj:ts gillande, och sedan 1945 års riksdag för ändamålet beviljat ett anslag av 60.000:— kronor, utfördes inredningsarbetet, så att Östasiatiska Samlingarna kunde taga sina provisoriska lokaler i besittning år 1946. I och med detta har emellertid även den förutsedda möjligheten att utöka Vitterhetsakademiens biblioteks- och arkivutrymmen tills vidare avskurits.

Av det ovan sagda torde tydligt framgå, att det icke endast är en angelägenhet för de "främmande" samlingarna att deras lokalfrågor bli definitivt lösta, utan att även Vitterhetsakademien och Historiska Museet för sin utveckling i olika avseenden äro starkt beroende härav.

Emellertid har frågan om beredande av permanenta lokaler för här ifrågasvarande samlingar i annat sammanhang varit föremål för en principiell behandling av betydelse för nu pågående utredning.

I en underdånig framställning av den 27 januari 1939 hade chefen för armén hemställt, att ytterligare lokaler inom den östra stallflygeln till förutvarande positionsartilleriregementets kaseranläggning måtte upplåtas åt *Krigsarkivet*, utöver den av nämnda arkiv redan disponerade östra tvärdelen av denna flygel. Därigenom skulle *Nordiska Museet och Statens Historiska Museum*, åt vilka den västra och större delen av denna flygel varit upplåten, nödgas utrymma dessa för dem mycket nödvändiga magasinslokaler. Byggnadsstyrelsen, till vilken denna underdåniga

framställning remitterats för yttrande, anmodade riksantikvarien att avgiva utlåtande häröver. I en till Konungen ställd, till Byggnadsstyrelsen överlämnad skrivelse av den 15 juli 1939 avstyrkte riksantikvarien arméchefens framställning rörande den östra flygeln. Och beträffande den västra flygeln, som vid denna tidpunkt liksom nu användes till förvaring av militära förråd, framhöll riksantikvarien den allvarliga fara, som ett dylikt militärförråd intill det Historiska Museet med dess oersättliga kulturskatter måste utgöra, särskilt under krigstid. Riksantikvarien yrkade därför på, att de i västra stallflygeln befintliga militärförråden måtte snarast möjligt beredas annan förvaringsort. Ur saklig synpunkt ansåg riksantikvarien det vara riktigast, att de båda flygelbyggnaderna användes för museala ändamål. Därvid borde i första rummet Statens Historiska Museums lokalbehov tillgodoses ävensom sådana samlingars, som vore med detta museum besläktade. Det framhölls, att de båda flyglarna genom underjordiska passager redan stode i god förbindelse såväl med Historiska Museet som med dess ämbetsbyggnad. Dessa passager hade färdigställts i samband med utförandet av Historiska Museets nybyggnad just för att underlätta flyglarnas senare användande för museala behov. Sådana förelåge nu, vilka krävde snar lösning, särskilt beträffande Cypernsamlingarna, vilkas lokalförhållanden vid dåvarande tidpunkt måste betecknas som ytterst otillfredsställande. Med anledning härav hemställde riksantikvarien

att åtgärder måtte vidtagas för att Krigsarkivet så snart som möjligt måtte kunna utrymma den av detsamma disponerade delen av östra flygeln;

att nämnda flygel måtte få disponeras såsom förvaringslokal, eventuellt

provisorisk utställningslokal, för Cypersamlingarna jämte besläktade samlingar och att åtgärder måtte vidtagas för istandsättande av flygelns inre för detta ändamål; samt

att västra flygelbyggnaden måtte, så snart ske kunde, upplåtas till magasinstrymmen för Statens Historiska Museum och Nordiska Museet.

I sitt remissyttrande till Kgl. Maj:t den 26 sept. 1939 har Byggnadsstyrelsen förklarat sig biträda riksantikvariens uttalande rörande dispositionen av de båda flyglarna för museala ändamål, och avstyrkte förty arméchefens förutnämnda framställning. Samtidigt anhöll Byggnadsstyrelsen om Kgl. Majts bemyndigande att verkställa utredning rörande frågan om den framtida användningen av de båda f. d. stallflyglarna ävensom rörande därav betingade inredningsarbeten.

Genom beslut den 23 februari 1940 anbefalldes statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet Byggnadsstyrelsen att verkställa denna utredning. Med anledning härav upprättade intendenten hos Byggnadsstyrelsen *Ake Tengelin* en i maj 1940 daterad P. M. men utförlig utredning omfattande tvenne alternativ:

Alt. 1. Östra flygeln upplåtes helt till Krigsarkivet; västra flygeln iordningställes för Statens Historiska Museums och Nordiska Museets magasinssamlingar samt för Egyptiska Museet.

Alt. 2. Båda flyglarna reserveras helt för museala ändamål.

Det av Byggnadsstyrelsen i underdånig skrivelse den 5 nov. 1940 tillstyrkta alternativ 2 avsåg, att båda flyglarna skulle med betongbjälklag uppdelas i 2 våningar, att den västra flygelns nedre botten skulle tagas i anspråk för Statens Historiska Museum och Nordiska Museet samt dess övre botten för Egyptiska

Museet, medan den östra flygeln skulle helt upplåtas för Cypersamlingarna och därmed samhörande samlingar.

I Tengelins nämnda P. M. anfördes bl. a., att det kunde ifrågasättas, om de erinringar, som 1935 års museisakkunniga gjort beträffande flyglarnas användbarhet för museiändamål, verkligen vore avgörande. De sakkunnige hade övervägt, om icke de Medelhavsarkeologiska samlingarna kunde inrymmas i den västra flygeln, men de hade ansett, dels att byggnaden icke erbjöde tillräckligt utrymme, dels att belysningsförhållandena icke vore lämpade för ett museum. Mot detta invände Tengelin, att, om båda flyglarna toges i anspråk, utrymmet bleve tillräckligt. Varje våning erbjöde nämligen en golvyta om 1.500 kvm. varför det av de sakkunnige beräknade totala utrymmesbehovet, 4.500 kvm., inrymdes i 1½ flygel. 1.500 kvm. kunde därjämte ställas till Statens Historiska Museums och Nordiska Museets förfogande. Vad belysningen beträffade, kunde övre våningen förses med takbelysning utan nämnvärt men för byggnadernas arkitektur.

Förutsättningen för genomförande av alternativ 2 vore emellertid, att Krigsarkivet bereddes lokaler i en nybyggnad på annat håll och att den västra flygelns användning såsom militärt förråd avvecklades genom att nya lokaler på annan plats iordningställdes för detta förråd. Dylika lokaler inginge enligt uppgift i programmet och kostnaderna för den planerade militärförläggningen till Järva, varför de skulle komma till stånd oberoende av den förevarande byggnadsfrågan.

Över Tengelins utredning har Riksantikvarien den 17 juni 1940 avgivit yttrande, varuti ett genomförande av alternativ 2 livligt tillstyrktes. Jämväl

chefen för armén tillstyrkte i yttrande den 6 september 1940 alternativ 2, som enligt arméchefens mening gäve en mera rationell och praktisk lösning av Krigsarkivets lokalfråga icke minst för framtiden. En nybyggnad för Krigsarkivet borde vara belägen i närheten av militärstabsbyggnaden.

Byggnadsstyrelsen hemställde i sitt underdåniga yttrande den 5 november 1940 dels att de båda f. d. stallflyglarna skulle reserveras för museiändamål, dels att Byggnadsstyrelsen måtte be myndigas verkställa utredning rörande uppförande av en nybyggnad för Krigsarkivet.

Dyligt förslag avseende Krigsarkivets förläggning till Fågelbacken på Ladugårdsgårde har därefter upprättats av Byggnadsstyrelsen. Det framlades för 1943 års riksdag i Kgl. propositionen nr 222 som av riksdagen bifölls, varefter byggnaden uppförts, dock med undantag av det viktiga arkivmagasinet, som ännu väntar på sitt uppförande, ehuru medel därtill finnas anvisade. Detta egendomliga förhållande, som närmast skulle kunna jämföras med byggande av en ladugård utan höskulle, har gjort det nödvändigt för Krigsarkivet att allt fortfarande härbärgera en del av sina arkivalier i östra stallflygelns östra länga.

I skrivelse nr 8 till Kgl. Maj:t har 1941 års riksdag den 19 april 1941 med anledning av riksstatsens åttonde huvudtitel under 16:e punkten fäst uppmärksamheten på, att de i Stockholm befintliga, med anslag under åttonde huvudtiteln uppehållna eller understödda museala institutionerna vore såväl organisatoriskt som lokalt splittrade. Riksdagen hade ansett, att en koncentration av ifrågavarande museala verksamhet med hänsyn till dess historiska, kulturhistoriska och konstnärliga art borde förut-

sättas, då det nuvarande förhållandet innebure en splittring, som varken från ekonomisk, vetenskaplig eller museal synpunkt syntes vara ändamålsenlig. Riksdagen hade därför ansett en rationalisering på detta område vara nödvändig, en rationalisering, som borde taga i sikte att inom lämpliga gränser nedbringa statens utgifter för ifrågavarande ändamål. Det borde ankomma på Kungl. Maj:t att taga denna fråga under närmare övervägande och att låta på lämpligt sätt verkställa en utredning härom.

Efter anmodan av dåvarande statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet har undertecknad den 25 januari 1942 till statsrådet avlämnat en skriftlig P. M. med anledning av riksdagens ovannämnda framställning. I denna har även frågan om ett lokalt sammanförande av Östasiatiska Samlingarna med samlingarna från Medelhavsområdet och Främre Orienten behandlats på följande sätt:

”Emellertid har Byggnadsstyrelsen med underdånig framställning den 5 november 1940 framlagt en av styrelsen i samråd med undertecknad gjord utredning om användningen av de gamla stallflyglarna å Historiska Museets tomt och därvid hemställt, att dessa måtte reserveras för museiändamål, närmast för de ovannämnda samlingarna utom de Östasiatiska. Min övertygelse är, att det skall visa sig möjligt att i de båda stallflyglarna efter lämplig ombyggnad härbärgera även de Östasiatiska samlingarna. Så länge dessa få behålla sina lokaler i Handelshögskolan måste det emellertid anses ekonomiskt ofördelaktigt att förflytta desamma till stallflyglarna, men vid uppgörande av förslag till dessas ombyggnad för musealt ändamål, böra de Östasiatiska samlingarnas framtida lokalbehov beaktas.

Att, såsom riksdagen i sin skrivelse synes förutsätta, någon besparing för statsverket skulle komma att uppstå genom det här ifrågasatta sammanförandet av de nämnda arkeologiska samlingarna är icke tänkbart. Ur ekonomisk synpunkt står intet att vinna genom en sådan åtgärd, vilket klart framgår av 1941 års besparingsberednings yttrande i denna fråga. Men ur vetenskaplig och organisatorisk synpunkt kunna därigenom mycket betydande fördelar vinnas, vilka i och för sig väl motivera de merkostnader, som därav måste uppkomma. Såväl för den kun-

skapssökande allmänheten som för den arbetande vetenskapen vore det en stor fördel, om våra i huvudstaden befintliga arkeologiska samlingar kunde vinnas den här ovan omtalade organisatoriska och lokala koncentrationen."

Då numera Östasiatiska Samlingarna, såsom tidigare här ovan (sid. 13) meddelats, nödgats lämna sina goda lokaler i Handelshögskolan för att provisoriskt förvaras i ämbetsbyggnadens vindsvåning, har sålunda behovet att bereda dessa samlingar en permanent lokal för framtiden nu blivit aktuell.

DEN ANBEFALLDA REVISIONENS UPPGIFT

Av den föregående redogörelsen rörande de förändringar, som efter avlämnandet av 1935 års museisakkunnigas betänkande ägt rum beträffande de i betänkandet behandlade museisamlingarnas omfattning, organisation och lokalfrågor, ävensom rörande de utredningar och yttranden av olika slag, som under samma tid av skilda anledningar framkommit och som på olika sätt äga samband med särskilt lokalfrågorna, torde framgå, att den anbefallda överarbetningen av det nämnda betänkandet i huvudsak bör ägnas åt det föreslagna "Arkeologiska museets" byggnadsproblem, ehuru även vissa frågor rörande samlingarnas omfattning och personalorganisation torde böra upptagas till förnyad behandling. De gångna 15 årens praktiska erfarenheter och den allmänna utvecklingen på det museala området böra därvid bli vägledande.

Allting talar för, att även de Östasiatiska samlingarna nu böra upptagas till behandling jämsides med samlingarna från Medelhavsländerna och Främre Orienten. Därvid skall även en utvidgning av de förstnämndas samlingsområde diskuteras med anledning av Nationalmuseiutredningens här ovan (sid. 11) omnämnda förslag. Att Östasiatiska Samlingarna, åtminstone lokalt, sammanföras med de övriga nämnda arkeologiska samlingarna utgör utan tvivel ett önskemål ur såväl praktiska som vetenskapliga synpunkter; därigenom skulle också de av 1941 års riksdag uttalade önskemålen tillgodoses.

1935 års museisakkunniga ha i sitt betänkande (sid. 31—32) på ett övertygande sätt klargjort fördelarna ur olika synpunkter av att samtliga dessa arkeologiska samlingar förläggas i omedelbar närhet av Statens Historiska Museum med dess välutrustade konserveringsanstalt och fotografiateljéer samt med omedelbar tillgång till Vitterhetsakademiens omfattande arkeologiska specialbibliotek.

Såsom ovan (sid. 16) anförts, har den sakkunnige redan tidigare (1942) haft tillfälle att inför statsrådet och chefen för Ecclesiastikdepartementet framlägga sin personliga uppfattning, att de båda förutvarande stallflyglarna, som arkitektoniskt intimt sammanhånga med Historiska Museets ämbetsbyggnad, med lämplig inre ombyggnad skola visa sig tillräckliga för att under en överskådlig framtid inrymma både de Medelhavsarkeologiska och de Östasiatiska samlingarna samt därtill även lämna tillräckligt utrymme för Historiska Museets magasinssamlingar. De för nu föreliggande utredning uppgjorda skissritningarna, till vilka jag längre fram skall återkomma, ha bestyrkt denna min uppfattning. Möjlighet finns även att under den närmaste framtiden lämna utrymme för Nordiska Museets nu i den östra stallflygeln magasinerade föremål.

Ur yttre, arkitektonisk synpunkt synes det vara mycket tilltalande, om den ursprungliga samhörigheten mellan den vackra Blomska kasärnbyggnaden och dess stallflyglar även genom den fram-

tida användningens enhetlighet kan markeras och bibehållas.

Rent organisatoriskt torde följande anordning vara den för närvarande lämpligaste. Museet för Medelhavsländerna och Främre Orienten bör bilda *en* särskild administrativ enhet för sig och Östasiatiska Samlingarna *en annan* enhet. Båda böra i likhet med Statens Historiska Museum vara ställda under Vitterhetsakademiens överinseende, varvid dennas förvaltningsutskott skall fungera såsom styrelse för desamma på sätt som nedan (sid. 33) närmare skall utvecklas. De främmande arkeologiska samlingarna torde nämligen *icke* böra anslutas direkt till Statens Historiska Museum, såsom 1935 års museisakkunniga föreslagit, utan i stället sidoordnas med detta, såsom f. ö. redan är fallet

med Östasiatiska Samlingarna. Därigenom tillförsäkras dessa samlingar en friare ställning, och administrationen kommer att flyta enklare än om de skulle inrangeras såsom i viss mån främmande beståndsdelar inom det i övrigt ganska enhetliga Historiska Museet med dess i huvudsak rent nationella föremålssamlingar.

I det följande skall det arkeologiska museet för Medelhavsländerna och Främre Orienten (förkortat: Medelhavsmuseet) och de Östasiatiska samlingarna behandlas var för sig. Därefter skall följa en sammanställning av den kronologiska ordning, i vilken de framställda förslagen lämpligen synas böra förverkligas.

I. ARKEOLOGISKA MUSEET FÖR MEDELHAVS- LÄNDERNA OCH FRÄMRE ORIENTEN

a. *Medelhavsmuseets omfattning.*

Såsom redan framhållits i 1935 års museisakkunnigas betänkande har man för ett blivande antikmuseum att räkna med tre huvudgrupper av fornsaker, nämligen de samlingar som belysa det grekisk-romerska kulturområdet, den egyptiska samlingen och slutligen den iranska samlingen.

De samlingar i Stockholm, som tillhöra den första huvudgruppen, utgöras av *Cypernsamlingarna* jämte *Asinesamlingen*, *Nationalmusei antikavdelning* samt delar av den *komparativa samlingen i Statens Historiska Museum*. Av dessa äro Cypernsamlingarna avgjort de mest omfattande. Dessas material, som i huvudsak tillkommit genom vetenskapliga utgrävningar, utgöres av en synnerligen representativ serie av på Cypern utgrävda fornsaker från stenåldern fram till romersk kejsartid och uppgår till över 12.000 nummer, bortsett från de stora skärvsamlingarna. Materialets vetenskapliga bearbetning, som alltjämt fortsätter, har resulterat i ett 30-tal skrifter, flera av grundläggande värde, av vilka särskilt må framhållas den stora publikationen *The Swedish Cyprus Expedition*, som hittills utkommit i 4 delar, sammanlagt 7 volymer, den senaste utgiven 1948. Sedan lokalförhållandena för dessa samlingar numera förbättrats, har materialet också kunnat pedagogiskt utnyttjas såsom en studiesamling för studenter och läroverksklasser. Den lilla, men vetenskap-

ligt värdefulla *Asinesamlingen*, som innehåller föremål från de svenska utgrävningarna under 1920-talet i Asine i Grekland och som förvaras i Statens Historiska Museum, är, om icke formellt så dock i realiteten, ansluten till Cypernsamlingarna. *Asineexpeditionens* resultat finnas numera framlagda i en år 1938 utgiven vetenskaplig publikation.

Fyndmaterialet i Cypernsamlingarna ger en intressant bild av kulturutvecklingen i det östra Medelhavsområdet under en tidrymd, som sträcker sig över 3.000 år. Kulturen på Cypern har visserligen en stark särprägel, som bl. a. framträder i öns högtstående keramik, vilken i Cypernsamlingarna är representerad av tusentals vaser alltifrån stenåldern till romersk kejsartid. Den cypriska keramiken utmärker sig för en ofta raffinerat estetisk formgivning och dekor och är högt skattad av moderna keramiker. Cypernsamlingarnas keramik har också under en följd av år utnyttjats vid Konstfackskolans undervisning i keramik. Men av ännu vidare intresse är den allmänna kulturbild, belysande hela det östra Medelhavsområdet, som ett studium av föremålen i Cypernsamlingarna kan ge. Med sin otvetydiga särart är Cyperns kultur dock framför allt en blandkultur, där kulturströmmar från de stora kulturområdena runt östra Medelhavet mötas och förenas. Ön är under yngre stenålder och bronsålderns äldre perioder ännu ett relativt isolerat herdeland, dock med tyd-

ligt skönjbara förbindelser med bl. a. Mindre Asien och det syriska området. Under bronsålderns sista skede koloniserades ön av grekerna och är från denna tid en del av det grekiska kulturområdet, även om det direkta inflytandet från det egentliga Grekland växlar mycket under olika tider. Den rika mykenska kulturen där är sålunda väl illustrerad av vaser, vapen, smycken etc. i Cypernsamlingarna. Här berikas bilden ytterligare av Asine-samlingens mykenska keramik från det egentliga Grekland. Av stort värde för både forskning och undervisning är också den cypriska skulpturen, vars äldsta verk, som äro starkt influerade från Syrien och Egypten, ge både forskaren och lekmannen många uppslag för förståelsen av den grekiska skulpturens uppkomst. I en serie skulpturer kan man vidare följa den grekiska skulpturens utveckling från arkaisk tid till hellenismen. Det må också framhållas, att Cypernsamlingarnas förråd av olika slag av antika redskap och bruksartiklar ge en fyllig bild av antikens liv och miljö.

Redan i 1935 års museisakkunnigas betänkande framfördes tanken, att Nationalmusei antiksamling skulle sammanföras med Cypernsamlingarna och Asinesamlingen i det planerade museet för Medelhavsländerna och Främre Orienten, vilket därigenom skulle bli ett enhetligt antikmuseum, illustrerande det grekisk-romerska kulturområdet. De fördelar, som skulle vinnas genom en sådan åtgärd, äro uppenbara. Antiksamlingen i Nationalmuseum skulle därigenom komma i sin rätta miljö och både musealt och vetenskapligt kunna utnyttjas mycket bättre än förut varit möjligt. Det nya museet skulle också först på detta sätt bli ett allsidigt antikmuseum med rikare möjligheter att fylla sin uppgift icke blott i den vetenskapliga forsk-

ningens utan också i folkbildningens tjänst.

Här föreligger i själva verket en möjlighet att skapa ett allsidigt antikmuseum, som inte bör försittas. Det är en brist i vårt lands kulturella liv — både för vår folkbildning och den humanistiska forskningen — att vi, i motsats till de flesta europeiska länder, sakna ett museum för antikens kultur och konst med allt vad en sådan institution kan ge av undervisning och forskningsincitament. Detta missförhållande ter sig särskilt påfallande, då man betänker, att vårt land dock äger antiksamlingar, som tillsammans skulle kunna bilda ett antikmuseum av god kvalitet och med rika utvecklingsmöjligheter. Det synes vara orimligt att i olika museer i Stockholm utställa antiksamlingar, som, om de sammanfördes, skulle belysa och komplettera varandra. Nationalmusei antikavdelning är för liten och för ojämn i sin sammansättning för att ensam kunna få någon större betydelse ur pedagogisk eller vetenskaplig synpunkt. Sammanfördes den med Cypernsamlingarna, skulle den bli insatt i ett större sammanhang och dessutom komplettera dessa samlingar på viktiga punkter, speciellt i fråga om attisk och italisk keramik och romersk skulptur (romerska porträtt och s. k. romerska kopior).

I 1936 års betänkande framhållas vissa praktiska svårigheter, som skulle kunna hindra ett införlivande av Nationalmusei antikavdelning med ett blivande antikmuseum. Framför allt tänkte man på de kostnader som ett museum för skulptur och avgjutningar skulle betinga. Men det planerade museet för Medelhavsländerna och Främre Orienten måste under alla förhållanden till en del byggas som ett skulpturmuseum, då Cypernsamlingarna omfatta en betydande samling skulptur. Ett överförän-

de till det nya museet av Nationalmusei antikavdelnings skulpturer behöver emellertid icke kräva någon avsevärd ökning av det utrymme, som ändå är erforderligt. Härvid lämnas Nationalmusei samling av gipsavgjutningar av antik skulptur helt ur räkningen. Tanken att inom samma museum i större utsträckning sammanföra antik originalskulptur med gipsavgjutningar ter sig numera av flera skäl mindre lämplig och torde knappast av någon förordas. Vidare framhålls i 1935 års museisakkunnigas betänkande, att skulptursamlingen jämte vissa av de övriga fornsakerna i Nationalmusei antikavdelning ha sitt värde övervägande från konstnärlig och konsthistorisk synpunkt, vilket skulle motivera deras kvarblivande i Nationalmuseum. Sålunda fann dåvarande chefen för Nationalmuseum det önskvärt, att sådana föremål i antikavdelningen, som vore av övervägande eller uteslutande konstnärlig karaktär bibehölls i Nationalmuseum, medan det övriga skulle tillfalla det arkeologiska antikmuseet. Ett sådant resonemang, som i realiteten synes innebära, att ett antikmuseum inte är rätta platsen för konstnärligt värdefulla föremål, är föga rimligt. Kvalitetssakerna i Nationalmusei antikavdelning komma tvärtom bäst till sin rätt i sin naturliga tidsmiljö, d. v. s. inom ett antikmuseums ram. Inom ett museum för nyare tidens konst komma de alltid att inta en underordnad plats och kunna varken musealt eller vetenskapligt tillfullo utnyttjas.

Det må i detta sammanhang erinras om, huru tidigare förfarits med Nationalmusei egyptiska samling. På grund av Nationalmusei utrymmesbrist och för vinnande av en sund museal ekonomi deponerades år 1928 detta museums samlingar av egyptiska fornsaker hos

det då nyskapade Egyptiska museet (jfr Meddelanden från Nationalmuseum Nr 53. Statens konstsamlingars tillväxt och förvaltning 1928, sid. 11). Det synes lika naturligt, att på samma sätt Nationalmusei antikavdelning övergår till det planerade museet för Medelhavsländerna och Främre Orienten, eventuellt i form av deposition.

Det nya museets *egyptiska avdelning* skulle komma att bestå av Egyptiska Museets samlingar. Till dessa borde fogas, såsom framhållits i 1936 års betänkande, en mindre samling egyptiska fornsaker, som ännu finnes kvar i Nationalmuseum.

Det största vetenskapliga intresset i Egyptiska Museets föremålsbestånd har den prehistoriska samlingen, som består av huvudsakligen keramik från fördynastisk tid. Men museet har också en representativ serie keramik från de fornegyptiska historiska perioderna och åtskilliga värdefulla skulpturer från Gamla och Nya riket samt även från senare tid. Ett antal mumiekistor, samlingar av stenvaser, smycken, redskap etc. bidraga till att skapa en, trots det ännu relativt begränsade omfånget mycket värdefull skådesamling, belysande fornegyptisk kultur. I museets föremålsbestånd ingår också material från museets egna utgrävningar i Egypten (vid Abu Ghalib och Maassara), vilka publicerats. Med tanke på det gamla Egyptens betydelse för Medelhavsländernas kultur är det självfallet av vikt, att det egyptiska museet sammanföres med de övriga arkeologiska samlingarna från de klassiska Medelhavsländerna i en och samma byggnad. Därmed underlättas för forskare och studenter möjligheterna till komparativa studier, och det tilltänkta museet kan bli verkligt effektivt i undervisningens tjänst.

De *Iranska samlingarna*, som förvaras

i Statens Historiska Museum, bestå till övervägande del av förhistoriska fynd från svenska utgrävningar på den iranska Turkmenslätten, vilka numera finnas utförligt publicerade, men innehålla därjämte större eller mindre genom köp förvärvade samlingar. De Iranska samlingarna omfatta framför allt keramik från slutet av fjärde till mitten av andra årtusendet f. Kr. och en intressant samling bronser från Luristan, vilka visa förbindelse med bl. a. sumerisk, babylonisk och assyrisk kultur. Detta material har sålunda genom sina många anknytningar till Främre Orientens stora kulturer en naturlig plats i ett museum av här avsedd omfattning.

Det måste i detta sammanhang understrykas, att det planerade museet bör vara avsett att omfatta samlingar, belysande även Främre Orientens kulturer, trots att vi för närvarande i svenska samlingar icke besitta något mera allsidigt material från dessa områden. Men Cypernsamlingarna med sina starka anknytningar också österut kräva utan tvivel en utveckling av det arkeologiska museets rayon även till Syrien och Palestina. Så bör exempelvis den påbörjade glassamlingen i Cypernsamlingarna, som innehåller flera föremål från Syrien, utbyggas med en större samling syriskt glas, vilket varit av förebildlig betydelse för den antika glasindustrin ända upp i Nordeuropa. I Mindre Asien har redan svenska utgrävningar satt in, vilka kunna komma att ge viktigt material till det planerade museet.

Den sakkunnige vill också framhålla, att det här avsedda arkeologiska museet inte bör vara begränsat till material från enbart prehistorisk, grekisk och romersk tid. Det synes vara rimligt, att den bysantinska kulturen också blir representerad där för att åskådliggöra, hur de antika formerna konserverades

i medeltiden. I Cypernsamlingarna finnes för närvarande deponerad en enskild samling av sen bysantinsk keramik, som är av stort historiskt intresse och av en ofrånkomlig estetisk valör. Den är till sin karaktär sammansatt av klassiska, bysantinska och islamitiska drag. Den aktualiserar också ett berättigat önskemål, att den islamitiska kulturen efter hand skall bli representerad i det arkeologiska museets föremålsbestånd och forskningsarbete. Fredrik Martins samling i Nationalmuseum innehåller ett antal till denna kultur hörande föremål. Dit hör även den i samma museum befintliga kollektionen av arabiskt glas.

Man skulle sålunda genom sammanslagning av de ovan nämnda samlingarna i Stockholm kunna få till stånd ett rikt utrustat antikmuseum, belysande de gamla Medelhavsländernas för den senare europeiska utvecklingen så betydelsefulla kulturer. Det bör också särskilt framhållas, att det finns goda möjligheter till komplettering av dessa samlingar genom nya expeditioner, samt genom inköp och byten. På grund av en mera restriktiv fornminneslagstiftning i vissa av de berörda länderna äro visserligen möjligheterna till fornsaksförvärv nu icke desamma som på 1800-talet, då de stora europeiska antikmuseerna i London, Paris, Berlin o. s. v. växte fram. Men som ett tecken på att de ännu äro goda, kan hänvisas till att både åtskilliga europeiska antikmuseer, exempelvis Ny Carlsbergs Glyptotek och vissa amerikanska antikmuseer under de senaste decennierna genomgått en storartad utveckling. Man borde kunna förvänta, att tillkomsten av ett svenskt antikmuseum, med de vidgade möjligheter till popularisering av materialet, som ett sådant kommer att ge, skulle i hög grad stimulera den enskilda offer-

villigheten och därmed möjliggöra nya inköp och utrustning av nya expeditioner.

b. Museets principiella utformning.

Såsom det framgått av föregående kapitel bestå de samlingar, som skola tänkas ingå i det planerade Medelhavsmuseet, huvudsakligen av föremål från vetenskapliga utgrävningar och icke såsom i många andra antikmuseer, av genom inköp förvärvade enstaka föremål och konstverk. Denna omständighet är av vikt, då det gäller museets planering, men har inte tillräckligt framhållits av 1935 års museisakkunniga. I ett museum, som till övervägande del består av föremål förvärvade i konsthandeln, torde det vara naturligt, att skådesamlingarna upptaga det väsentliga utrymmet. Föremålen äro i ett sådant fall i allmänhet köpta för att ställas ut, och vad som i ett dylikt museum placeras i magasinen är ofta resultatet av en utgallring, där kvalitets synpunkten är den avgörande.

Saken ställer sig annorlunda, då det gäller ett vetenskapligt sammanhängande material, som framkommit vid systematiska utgrävningar. I ett sådant material kan varje föremålstyp vara representerad av flera exemplar, och det kan finnas en stor mängd likartade föremål från en och samma plats. Att ställa ut ett sådant material i dess helhet i de för allmänheten avsedda skådesamlingarna vore meningslöst. Här kan sålunda en avsevärd begränsning ske av det material, som skall utställas, men å andra sidan är det av vikt att hela det vetenskapligt tillvaratagna utgrävningsmaterialet finnes tillgängligt för forskare och olika slag av studerande. För detta fordras goda och väl tilltagna magasinsutrymmen.

En avsevärd del av det planerade museets material kan och bör sålunda placeras i studiemagasinet. Där skola föremålen vara överskådligt ordnade på hyllor eller i skåp så tätt, som kan vara rimligt ur säkerhetssynpunkt och med tanke på att de skola vara väl tillgängliga för studium. Magasinen skola sålunda inte enbart vara förvaringslokaler, där föremålen ligga nerpackade. Hela materialet bör ligga upplagt och lätt åtkomligt för forskaren eller den studieintresserade, hans studier må sedan gälla skulptur, vaser, keramikfragment, vapen eller annat.

Ett dylikt överskådligt arrangemang av materialet i studiemagasinet är inte bara till nytta för forskningen och mera speciella studier. Det är till gagn för museet i dess helhet och gör det möjligt för museimännen att vid behov friska upp den permanenta skådesamlingen med nytt material eller att komplettera den med tillfälliga utställningar, som belysa speciella kulturföreteelser eller kulturepoker. Det kan på detta sätt bli en önskvärd cirkulation i museet, och man behöver inte riskera, att viktiga materialkomplex ligga nerpackade i magasinen, bortglömda under generationer.

Det är klart, att ett system, som går ut på att magasinen i viss mån bli museets kärna, innebär fördelar inte bara ur organisatorisk, utan också ur ekonomisk synpunkt. Magasinslokaler ställa inte samma krav beträffande byggnadskostnader, arkitektonisk utstyrsel, belysning, underhåll, vakthållning etc. som utställningslokaler. Sålunda kunna Cypernsamlingarna, som utgöra den övervägande massan av de föremål, som komma att ingå i det nya museet och väl bäst motsvara de föremålskategorier, vilka framtida förvärv kunna tillföra detta museum, uppdelas så, att un-

gefar en femtedel av materialet utställles och resten får sin plats i studiemagasinen. Detta skulle kräva c:a 900 m² utställningsutrymme, medan de återstående fyra femtedelarna kunna förvaras i studiemagasin av ungefär samma ytomfång. Motsvarande koncentration kan göras av den iranska samlingen och i viss grad också av den egyptiska.

Magasinen böra ha relativt liten takhöjd; en stor rumshöjd är där meningslös, emedan den inte kan praktiskt utnyttjas. För det material, som kommer i fråga i antikmuseet, spela ljusförhållandena ur konserveringssynpunkt mindre roll. Viktigt är däremot att värmeisoleringen är god, så att temperaturen kan hållas jämn och luftens fuktighetshalt kan hållas någorlunda konstant. Inredningen skall vara enkel, men effektiv. Skulptur och keramik bör till övervägande del placeras på fasta, öppna hyllor, medan metallföremål såsom vapen, smycken etc., glas, fajansarbeten och många olika slag av småfynd få sin plats i skåp, som kunna stängas. Det bör vid museets start finnas god plats för accession i magasinen. Det är viktigare, att det finns accessionsutrymme i magasinen än i utställningssalarna. Även vid kraftig accession kan den offentliga skådesamlingen i ett museum göras tämligen konstant till sitt omfång genom strängt urval och genom växling av utställningsmaterialet.

c. Medelhavsmuseets byggnad.

Såsom det framgår av tidigare avsnitt i denna utredning (sid. 12 ff.), har frågan om beredande av lämpliga lokaler för Medelhavsmuseets samlingar vid olika tillfällen och i skilda sammanhang varit föremål för utredning och överväganden under den tid, som förflutit, sedan 1935 års museisakkunniga avgåvo

sitt förslag, vilket gick ut på uppförande av en nybyggnad med c:a 4.500 m² golvyta, förlagd till södra delen av kvarteret Spiltan, omedelbart väster om den västra stallflygeln i den gamla kaseranläggningen vid Storgatan. 1935 års museisakkunniga ha i sitt betänkande dryftat tre olika möjligheter att lösa Medelhavsmuseets byggnadsfråga. En av dessa var att inrymma samlingarna i den västra stallflygeln. 1935 års sakkunniga ha ifråga om denna möjlighet ansett sig böra erinra, dels att stallflygeln icke utan tillbyggnad kunde rymma de samlingar, varom det vore fråga, dels att en tillbyggnad knappast skulle kunna förenas med den befintliga anläggningens arkitektoniska karaktär och allmänna plan, varjämte byggnaden enligt uppgift i en snar framtid behövdes för Statens Historiska Museums och Nordiska Museets magasinssamlingar. På de sakkunnigas begäran hade Byggnadsstyrelsen låtit göra en utredning av lokalfrågan genom arkitekterna B. Romare och G. Scherman. Dessa hade rörande förslaget att använda västra stallflygeln anfört bl. a. följande:

"Summa bruttoareal per våning i denna flygel är c:a 1.500 m². Möjlighet finnes att erhålla två hela våningar förutom en vindsvåning av mindre utsträckning. För att erhålla en för museiändamål lämplig belysning vore det nödvändigt att fullständigt förändra byggnadens exteriör genom upptagande av större fönster i två rader på alla fassader, och för vindens eventuella utnyttjande erfordras takfönster i viss utsträckning. Därtill skulle det vara nödvändigt att uppföra en tillbyggnad rymmande c:a 1.500 m² för de delar av de begärda lokalerna, som ej rymmas i stallflygeln. Av denna skulle sålunda icke ens yttermurarna kunna användas utan genomgripande ombyggnad, för-

utom att hela det inre av byggnaden, som för närvarande består av enkla träkonstruktioner: bjälklag, tak, trappor m. m., måste göras nytt.”

Det är sålunda mycket förklarligt, att 1935 års museisakkunniga icke ansågo sig kunna förorda en lösning med begagnande av denna stallflygel, i synnerhet som Byggnadsstyrelsen samtidigt meddelade sin avsikt att snarast istandsätta byggnadens yttertak och fasader, vilka då befunno sig i ett mycket dåligt skick. Och med hänsyn till ovissheten rörande tidpunkten, när ett eventuellt disponerande av den västra flygeln för den ifrågasatta museianläggningen skulle komma till stånd, vore det enligt styrelsens mening olyckligt, om flyglarnas nödvändiga restaurering skulle behöva uppskjutas i avvaktan på beslut beträffande lokalernas eventuella ordnande för museisamlingarna.

Den av Byggnadsstyrelsen därvid åsyftade yttre restaureringen av stallflyglarna kom till utförande under 1937. I sammanhang därmed vidtogs den förändringen å byggnaderna, att bottenvåningens fönster förstörades och fingo ungefär dubbelt så stor höjd, som de ursprungliga fönstren hade haft, en åtgärd, som naturligtvis i viss mån förändrade stallkaraktären på husen, men som dock icke kan sägas ha haft en menlig arkitektonisk inverkan på det hela. Bottenvåningen har sålunda redan erhållit de förstörade fönster, som äro erforderliga för dess begagnande såsom museilokaler. — Att vidtaga den av arkitekterna Romare och Scherman (se ovan sid. 25) såsom nödvändig förutsatta förändringen av den övre raden små rundbågiga fönster skulle däremot helt förstöra byggnadens arkitektoniska karaktär och kan givetvis icke under några omständigheter förordas, lika litet som en tillbyggnad av någon-

dera flygeln, vilken även hade ansetts nödvändig för vinnande av det önskvärda målet att inom en och samma byggnad bereda lokaler för Medelhavsmuseets samtliga samlingar.

En ytterligare bearbetning av detta byggnadsproblem under hänsynstagande till de principiella synpunkter på Medelhavsmuseets utformning, som ovan framhållits å sid. 24, har visat sig leda till ett enligt den sakkunniges mening mycket gynnsamt resultat. Den av chefen för ecklesiastikdepartementet såsom expert tillkallade arkitekten Nils Tesch har i samråd med den sakkunnige utarbetat ett förslag, som avser att inrymma Medelhavsmuseets samtliga samlingar inom den östra stallflygeln, medan den västra skulle användas för de utvidgade Östasiatiska samlingarna (närmare därom nedan, sid. 43f.) samt för Statens Historiska Museums och Nordiska Museets magasinsbehov.

Förslaget till Medelhavsmuseets inhyssande i den östra flygeln, åskådliggöres av 7 ritningar, som bifogas (fig. 2—8). Det baseras på ett mycket intensivare och rationellare utnyttjande än i tidigare framlagda förslag av den mycket stora byggnadskub, som varje stallflygel innehåller. Förslaget innebär ett fullständigt avlägsnande av den nuvarande inre indelningen, som består av uttjänt stallinredning med träbjälklag och primitiva höskullar utan något som helst arkitektoniskt värde, varefter byggnaden skall förses med nya betongbjälklag och nytt taklag av betong, som möjliggör vindarnas fullständiga utnyttjande för utställningsändamål. Undersökningar ha även givit vid handen, att en låg källarvåning utan alltför stora kostnader kan utvinnas, åtminstone under den östra flygeln.

De nya bjälklagen förläggas så, att

man får en 4.5 m. hög bottenvåning med högt sittande fönster (1.9 m. över golv), som gå nästan upp till taket. Där-
 ovan kommer en låg magasinsvåning (2.6 m.), som utnyttjar de halvrunda fönstren (1.3 m. över golv). Och slut-
 ligen erhålles överst en vindsvåning med en högsta höjd av 6.5 m. i mitten och en lägsta höjd av 2.6 m. invid si-
 doväggarna. Vindsvåningen belyses med takfönster, förlagda i takytan. I princip sett erhåller man sålunda två
 höga utställningsvåningar med var sin underliggande låga magasinsvåning. Detta gäller i varje fall den utmed
 Storgatan liggande långa delen av den vinkelbyggda flygeln. I den mot Narva-
 vägen vättande kortare längan har man tänkt sig att utesluta det översta bjälk-
 laget, varigenom skulle vinnas en ut-
 ställningslokal med mycket stor höjd (9 m. i mitten, 4.2 m. utmed väggarna),
 avsedd att — med eller utan indelning medelst skärmväggar — användas för
 utställande av stor skulptur och andra föremål, som kräva rymd omkring sig.
 Naturligtvis kan även i denna del av byggnaden det översta bjälklaget inläg-
 gas och den låga magasinsvåningen där-
 igenom utsträckas till detta parti.

Museets tjänsterum och därtill höran-
 de biblioteks-, arkiv-, konserverings-
 lokaler etc. ha koncentrerats till västra
 ändan av längan utmed Storgatan inom
 de två mellersta våningarna, bottenvå-
 ningen och våningen 1 tr. upp. Golv-

bjälklaget i tjänsterumsavdelningens
 bottenvåning ligger 1.05 m. högre än i
 den övriga bottenvåningen. Därigenom
 vinnes normal fönsterbänkhöjd och
 lämpligare rumshöjd för tjänsterummen.
 Motsvarande höjning av underliggande
 källarrum erhålles samtidigt. Tjänste-
 rumsavdelningen är brandfritt avstängd
 från museiavdelningarna och har sär-
 skild ingång på västra gaveln samt en
 egen inre kommunikationstrappa från
 källare till vindsvåning.

Museets huvudentré är förlagd till det
 inre vinkelhörnet mellan längorna, med
 vestibul och huvudtrappa jämte hiss
 förlagda omedelbart innanför nämnda
 vinkel. Genom en i västra delen av käl-
 laren mynnande, redan befintlig under-
 jordisk gång står flygelbyggnaden i för-
 bindelse med ämbetshuset och dess
 samtliga våningar (se fig. 1).

I flygelns exteriör behöva inga andra
 förändringar ske än att på gavelfasader-
 na mot väster och mot norr den å bygg-
 nadens fasader i övrigt förekommande
 fönsterindelningen fullföljes (5 st. nya
 fönster) och att på västra gaveln en ny
 dörröppning upptagas i en i mittaxeln
 befintlig blindnisch. Den där befintliga
 minnestavlan flyttas till motsvarande
 plats på den västra stallflygeln.

Innan en närmare redogörelse lämnas
 för ritningsförslagets innebörd i övrigt,
 skall här framläggas några översiktliga
 utrymmesuppgifter.

Den ändrade byggnaden innehåller:

Utställningslokaler	1.854	m ²	
Lokaler för tillfälliga utställn. o. museielektioner	180	„	
Studiemagasin	1.545	„	3.579 m ²
Bokmagasin	38.8	„	
Tjänsterum och tillhörande lokaler	532	„	
Trappor och vestibuler	393	„	
Toaletter, städrum, förråd och personalrum	76	„	1.039.8 m ²
	Summa		4.618.8 m ²

Detta motsvarar alltså gott och väl det av 1935 års museisakkunniga beräknade totala lokalbehovet av 4.500 m².

En undersökning rörande de rimliga utrymmesbehoven för Medelhavsmuse-

ets olika beståndsdelar, utgående från de av vederbörande avdelningsföreståndare till 1935 års museisakkunniga lämnade behovsuppgifterna, kritiskt granskade, giver följande resultat:

	Utställning	Studiemagasin
I. Grekisk-romerska avdelningen		
a. Cypernsamlingarna med Asinesamlingen ...	900 m ²	785 m ²
b. Nationalmusei antikavdelning	370 „	120 „
	1.270 „	905 „
II. Egyptiska avdelningen	500 „	535 „
III. Iranska avdelningen	70 „	70 „
Summa	1.840 m ²	1.510 m ²

Summa utrymmesbehov för utställning och studiemagasin 3.350 m².

Dessa siffror stämma väl överens med de ovan angivna utrymmena enligt förslaget.

Inom de upprättade planerna för byggnadens indelning, vilka givetvis

äro att betrakta såsom preliminära, som sedermera böra bli föremål för ytterligare jämkningar och justeringar, kunna de ovan angivna utrymmesbehoven lämpligen tillgodoses på följande sätt:

	Källarv. m ²	B.v. m ²	1 tr. m ²	2 tr. m ²	Summa m ²
I. Grekisk-romersk avdelning utställning .		313	550	431	1.294
magasin ...	328		525	52	905
II. Egyptisk avdelning		490			490
magasin ...	580				580
III. Iransk avdelning				70	70
magasin ...	70				70
	978	803	1.075	553	3.409

Grekisk-romerska avdelningens på tre våningar fördelade utställningslokaler ligga det oaktat i ett sammanhang: huvuddelen i den östra vinkelarmens bottenvåning och våningen 1 tr. med direkt fortsättning i den del av översta våningen, som ligger närmast huvudtrappan. Dess studiemagasin i våningen 1 tr. och i översta våningen ligga i omedelbar anslutning till olika delar av dess utställningslokaler. Endast dess i källarvåningen belägna magasin ligga isolerade. Dessa äro framför allt avsed-

da för avdelningens stora skärmmaterial, som endast kräver ren magasinering.

Egyptiska avdelningens utställningsutrymme ligger samlat i bottenvåningen, och därtill hörande studiemagasin äro belägna omedelbart under detta i källarvåningen. De äro lätt tillgängliga från utställningssalar och tjänsterum genom huvudtrappan, resp. tjänstetrappan.

Iranska avdelningens utställningssal i översta våningen står i förbindelse med den grekisk-romerska avdelningen.

Dess magasinssamling är förlagd till källarvåningen.

Byggnaden är genom tre från källare till vindsbjälklag gående fasta tvärmurar indelad i 4 från varandra brandsäkert skilda sektioner; trapphusen äro från källare till taklag brandsäkert avskilda från de övriga lokalerna. Den översta våningen är uppdelad i två från varandra brandsäkert skilda delar.

I övrigt är hjärtmuren i den långa vinkellängan ersatt av armerade betongpelare för att underlätta en vid olika tidpunkter önskvärd förändring av rumsindelningen i utställnings- och studiesamlingar, ett byggnadssätt, som i nyare museibyggnader, bl. a. i Statens Historiska Museum, visat sig innebära mycket stora fördelar.

Byggnaden är avsedd att i samtliga lokaler utom tjänsterum, trapphus och toaletter uppvärmas genom strålningsvärme från taken enligt det s. k. crittalsystemet, som med gott resultat använts bl. a. i Statens Historiska Museums nybyggnad. Tjänsterumsavdelningen samt trapphus och toaletter uppvärmas med vanliga radiatorer. Det för värmesystemets drivande nödiga varmvattnet skall levereras från Historiska Museets värmecentral genom rörledningar i redan befintliga kulvertar.

Efter denna redogörelse för huvudpunkterna i den föreslagna inre ombyggnaden skall en kortfattad *orientering* lämnas rörande de nya *lokalernas funktion*.

Genom huvudentrén i *bottenvåningen* inträder man i en rymlig vestibul, önskvärd bl. a. för att tjäna som samlingsrum för skolklasser, föreningar, studiecirklar m. fl. grupper före ett museibesök. Där kan också lämpligen genom grafiska framställningar och originalföremål lämnas en allmän introduktion till museet. I vestibulen finnes rymligt

kapprum med biljett- och katalogförsäljning. Toaletter i källarvåningen, dit man kommer genom den intilliggande huvudtrappan. — Mitt för entrédörren ligger ingången till den grekisk-romerska avdelningens första utställningssal, som man genomgår jämte två andra utställningssalar tillhörande samma avdelning, varefter man kommer ut i trapprummet.

Till vänster i vestibulen leder en dörr direkt in i salen för tillfälliga utställningar. Denna kan även användas såsom föreläsningssal vid tillfällen, då icke Vitterhetsakademiens stora hörsal i ämbetshuset hellre användes.

Från vestibulen kommer man direkt in i trapprummet, där huvudtrappan med kombinerad person- och varuhiss leder upp till den grekisk-romerska avdelningens fortsättning i våningen 1 trappa upp och i översta våningen. Passerar man igenom trapprummet, inträder man i den egyptiska avdelningens utställningslokaler, (dessas rumsindelning är icke angiven å ritningen).

Går man uppför trappan till *våningen 1 trappa upp*, kommer man till höger in i den grekisk-romerska avdelningens stora hall, omfattande hela den östra vinkellängans övre del. Den har en högsta höjd av 9 m. i mitten och av 4.2 m. vid väggarna. Den är avsedd för utställning av större skulptur och andra föremål, som kräva rymd omkring sig. Den kan genom skärmväggar indelas i olika stora avdelningar, om så önskas. Den å planen inritade indelningen är endast att anse såsom ett exempel på dess möjligheter. Denna hall får sin belysning från högt sittande takfönster. På andra sidan trapprummet är ingången till den grekisk-romerska avdelningens stora studiemagasin. Dess låga rumshöjd, 2.6 m., är idealisk för detta ändamål. De magasinerade föremålen

på hyllor och i skåp kunna utan svårighet åtkommas. Gjorda experiment visa, att de små, högt sittande halvrunda fönstren ge en tillräcklig belysning i de yttre tredjedelarna av rumsdjupet. I den mittre tredjedelen användes elektrisk belysning utan olägenhet. — Bakom trapprummet ligga förrådsrum, personalrum för vaktmästare med toalett och städtrum.

Trappan för vidare upp till *översta våningen*, som omfattar vinden över hela den västra vinkellängan. Dess 41 m. långa och 12.2 m. breda hall är helt belyst genom takfönster. Den kan genom tvärväggar uppdelas i lämpligt antal sektioner, vilka genom längsgående skärmväggar ytterligare kunna delas, om så är önskvärt, såsom planritningen visar. Vindshallens sidoväggar äro indragna, så att dessa väggar få en höjd av 2.6 m., medan högsta höjden (i mitten) är 6.5 m. Väggarnas indragning och betongtaklagets konstruktion lämnar möjlighet till anordnande av en mycket värdefull serie inbyggda monter eller förvaringsskåp utefter båda långväggarna.

Enligt den å planen inritade indelningen kommer man från trapprummet, som här vidgas till ett för utställning användbart förrum, in i ett för den grekisk-romerska avdelningen avsett utställningsrum, följt av ytterligare två större utställningsrum för samma avdelning. Till dessa sluta sig omedelbart två mindre magasinrum. Till denna utställningsvåning har man även direkt tillgång från tjänstetrappan i väster. I trapprummets omedelbara närhet ligger ett utställningsrum för de Iranska samlingarna, samt en sal för tillfälliga utställningar, som även är avsedd till lekionsrum för studiecirkel och andra kurser, som avhållas i museet.

I *källarvåningen*, som har en höjd av

2.3 m., ligga, såsom ovan nämnts, den egyptiska avdelningens samtliga studiemagasin, upptagande hela den västra vinkellängan, medan de grekisk-romerska och iranska avdelningarna ha vissa magasinutrymmen under den östra vinkellängan. Invid tjänstetrappan ligger ett mindre bokmagasin för museets egna publikationer, kataloger m. m.

Från *tjänsterumsavdelningens* ingång å västra gaveln kommer man uppför en halvtrappa in i ett centralt vänt- och vaktrum, kring vilket de flesta tjänsterummen gruppera sig. Genom en med branddörr slutet dörröppning kommer man ut i den egyptiska avdelningen. 1 trappa upp ligga rum för ritare, konserverator och fotografering på ena sidan, på den andra ett stort biblioteksrum med arbetsplats även för ett museibiträde samt forskarrum. Denna våning står i direkt förbindelse med den grekisk-romerska avdelningens stora studiesamling. Genom att gå ytterligare en trappa upp kommer man direkt in i samma avdelnings översta utställnings-salar.

Såsom tidigare nämnts, har den sakkunnige låtit utföra ett experiment för att pröva, om belysningen i tjänsteavdelningens övre våning vore tillräcklig. Den får nämligen sin belysning från de små halvrunda fönstren. Därför uppfördes å den nuvarande höskullen i östra stallflygeln ett modellrum av exakt samma storlek och höjdläge som dessa tjänsterum enligt förslaget skola få. Det uppfördes vid ett fönster vettande mot norr. Provet visade, att tillräcklig belysning erhålles även under vintern. Det bör måhända i detta sammanhang nämnas, att möjlighet finnes att förstora fönstrens glasyta utan att förändra det yttre murverket. Därigenom skulle givetvis belysningen ytterligare förbättras.

Efter vad den sakkunnige kan finna, har ovan lämnade analys av det nu föreliggande förslaget klart visat, att man med en inre ombyggnad av den östra stallflygeln kan vinna synnerligen ändamålsenliga och vackra lokaler för Medelhavsmuseet av fullt tillräcklig storlek för avsevärd tid framåt. Det erbjuder även den närmast möjliga förbindelse med Statens Historiska Museums byggnadskomplex.

Den sakkunnige anser sig sålunda böra bestämt tillstyrka, att Medelhavsmuseets byggnadsfråga löses i enlighet med det här framlagda förslagets huvudlinjer, avseende en inre ombyggnad av den östra stallflygeln.

Denna lösning utgör ju f.ö. endast en ytterligare utveckling av de synpunkter, som av Byggnadsstyrelsen framlades för Kgl. Maj:t i dess ovannämnda (sid. 15 f.) skrivelse den 5 nov. 1940 rörande de båda f. d. stallflyglarnas framtida användning.

En förutsättning för förslagets genomförande är givetvis, att den östra stallflygeln kan frigöras från sin nuvarande användning. Den inrymmer f. n.: i östra vinkellängan en betydande del av Krigsarkivets arkivalier, som icke kunnat överflyttas till Krigsarkivets nya byggnad, emedan dess magasinsavdelning ännu icke kommit till utförande; i västra vinkellängan dels några i bottenvåningen av Byggnadsstyrelsen inredda kontorslokaler med växlande användning, dels av Nordiska Museet förhyrda magasinslokaler i bottenvåningen och på höskullen, samt slutligen, också på höskullen, magasinslokaler för Statens Historiska Museums osteologiska samlingar och vissa skrymmande föremål. Till frågan om möjligheten att frigöra den östra flygeln från allt detta skall den sakkunnige återkomma längre fram (sid. 38 f.).

Byggnadsförslaget, som upprättats av arkitekten Nils Tesch redan under sommaren och hösten 1946, har kostnadsberäknats av byggnadsingenjören Walter Sandahl. I en den 5 nov. 1946 daterad, mycket detaljerad beräkning, som bifogas (icke tryckt), har denne kommit till en totalkostnad för hela ombyggnaden av 1.130.000 kr. I denna summa ingå inga kostnader för rent museala inredningar.

Sedan denna kostnadsberäkning upprättades, ha byggnadskostnaderna stigit högst betydligt. Man torde kunna uppskatta denna höjning till 42 % på 1946 års priser. Nuvarande kostnad för genomförande av det ovan beskrivna förslaget bör därför beräknas till 1.604.000 kr.

d. Medelhavsmuseets personal.

Enligt den sakkunniges åsikt bör det planerade museets personalstat icke från början göras alltför omfattande. Inte bara av ekonomiska, utan även av andra skäl är det lämpligt, att arbetet och arbetsresultaten vid det nya museet så småningom få klarlägga behovet av nya tjänstemän. Å andra sidan är det tydligt, att den personal, som redan förefinnes vid de samlingar, vilka skola ingå i det nya museet, är alltför fåtalig för de arbetsuppgifter, som vården av detta museum kommer att kräva. Under beaktande av dessa synpunkter skall här ges ett förslag till personalstat, som torde få betraktas såsom ett minimum för att det nya museet skall bli effektivt redan från början.

Museets största avdelning blir den som omfattar samlingar från det grekisk-romerska kulturområdet, d. v. s. Cypernsamlingarna jämte Asinesamlingen, Nationalmusei antikavdelning och delar av den komparativa samlingen i Statens Historiska Museum. Med

tanke på den grekiska och romerska kulturens grundläggande betydelse för västerländsk bildning och dess komparativa värde för våra svenska fornsaks-samlingar är det också naturligt, att denna avdelning är museets centrala och viktigaste del. Dess föreståndare, som måste ha hög vetenskaplig kompetens på den klassiska arkeologiens område, bör ha samma tjänsteställning som en avdelningsföreståndare vid Statens Historiska Museum, d. v. s. vara förste antikvarie i lönegrad Ca 29. Det skall åligga honom att leda arbetet med samlingarnas uppställning, katalogisering och vård liksom avdelningens pedagogiska verksamhet. Han skall vidare bedriva arkeologisk forskning inom avdelningens ämnesområde. Då det icke är möjligt, att han ensam skall kunna medhinna detta omfattande arbete, bör han vid sin sida ha en tjänsteman med full vetenskaplig kompetens att biträda i arbetet och att tjänstgöra såsom ställföreträdare i avdelningsföreståndarens frånvaro. Han bör ha avlagt fil. licentiatexamen och placeras lämpligen i samma lönegrad som antikvarie vid Statens Historiska Museum (Ca 26).

Den egyptiska avdelningen blir visserligen till sitt omfång betydligt mindre än den föregående. Men för att den skall kunna vårdas och utnyttjas på effektivaste sätt bör den givetvis ha en föreståndare med hög vetenskaplig kompetens i egyptologi, placerad liksom den grekisk-romerska avdelningens föreståndare i första antikvaries lönegrad. Även vid denna avdelning bör dessutom finnas en antikvarie i lönegrad Ca 26.

Den tredje huvudgruppen av fornsaker, som beräknas ingå i det nya museet, är den iranska samlingen. Den är till sitt omfång den minsta av de tre huvudgrupperna, men kan bli en vär-

defull utgångspunkt för en mera omfattande avdelning, belysande Främre Orientens kulturer. Denna samling kan tills vidare administreras av chefen för den grekisk-romerska avdelningen. Det vore emellertid lämpligt, om en särskild befattningshavare kunde ha den omedelbara vården av den orientaliska samlingen, förslagsvis en antikvarie (Ca 26). Denna antikvarietjänst kunde ur kompetenssynpunkt göras rörlig så tillvida, att dess innehavare inte nödvändigtvis skulle vara en specialist på de äldsta kulturerna i främre Orienten. Även en kännare av bysantinsk, sassanidisk eller islamitisk kultur kunde tänkas som innehavare av denna tjänst, i fall en värdefull kraft på detta område stode till buds.

Tre museibiträden erfordras för katalogisering och andra löpande museala göromål och som assistenter i institutionens forskningsarbete och pedagogiska verksamhet. De skola sålunda under avdelningsföreståndarens eller antikvariens omedelbara ledning föra inventarietkatalogerna, märka föremålen, biträda vid utställningarna och hålla demonstrationer för skolklasser eller andra studiegrupper, ävensom utföra de mångfaldiga praktiska småarbeten, som krävas inom ett välordnat museum. Ett av museibiträdena, som lämpligen bör få en högre löneplacering än de övriga bör handhava museets bildarkiv och det begränsade bibliotek, över vilket museet bör förfoga inom sina lokaler. För övrigt skola museets tjänstemän vara hänvisade till Vitterhetsakademins bibliotek.

Hittillsvarande arbete med Cypernsamlingarnas material har klart ådagalagt behovet av en tecknare. Även om mycket av det arbete, som förr ålåg den arkeologiske tecknaren, numera har övertagits av fotografen, är fortfarande

tillgången till en tecknare nödvändig i det vetenskapliga arbetet, som bedrivs vid en arkeologisk institution. Plan- och sektionsritningar etc. äro oundgängliga vid allt arkeologiskt fältarbete, men också vid publikation av arkeologiska monument och föremål av olika slag behövas klarläggande teckningar som komplement till fotografierna. Ofta kan också ett arkeologiskt fynd vara i så dåligt skick, att en fotografi icke kan ge en begriplig föreställning om föremålets utseende. I sådana fall måste teckningen ersätta fotografien. Museet måste därför förfoga över en tecknare, men det är önskvärt, att denne också kan tjänstgöra som fotograf. Museet skall visserligen för fotografering ha möjlighet att anlita den fotografiska avdelningen vid Historiska Museet. Men då denna ofta är mycket hårt belastad med arbete, vore det lämpligt, om vissa rutinmässiga fotografiska arbeten kunde utföras inom den nya institutionen. Tecknaren vid det nya museet bör placeras i samma lönegrad som tecknaren vid Statens Historiska Museum, d. v. s. i Ca 21.

Museets konserveringsarbeten böra, särskilt då det gäller svårare fall, som fordra en mera omfattande apparatur och teknisk specialkunskap, utföras vid Historiska Museets konserveringsavdelning. Men för lagning och sammansättning av keramik, gipsning etc. bör museet förfoga över en egen kraft, förslagsvis ett konserveringsbiträde med löneplacering i Ca 11. Det bör i detta sammanhang framhållas, att Cypernsamlingarna ha ett mycket stort skärvmaterial, som kan sammansättas till kompletta vaser, och detta arbete kommer att utgöra en stor arbetsuppgift för konservatorn under en lång tid framåt.

För löpande göromål inom kansliet och för renskrivning av manuskript,

korrespondens etc. föreslås ett kansli-biträde, som tillika skall fungera som museets registrator (Ca 11) och ett kontorsbiträde (Ca 8).

Vaktpersonalen torde kunna begränsas till en förste expeditionsvakt (Ca 11) och två museivakter (Ca 9). För vakthållning i utställningssalarna torde dessutom erfordras minst två timavlönade extra museivakter.

Museet bör ställas under Vitterhets Historie och Antikvitets Akademiens och Riksantikvariens överinseende och sålunda sidoordnas med Statens Historiska Museum. De båda förste antikvarierna böra i frågor, som gälla deras respektive avdelningar, ha största möjliga frihet gentemot varandra. Men för alla de uppgifter, som äro av gemensam natur och som stå i samband med byggnaden, personalen, museets öppet-hållande och dess yttre representation etc. erfordras en omedelbar gemensam ledning. Den sakkunnige föreslår, att den ene av de båda förste antikvarierna mot ett lämpligt tilläggsarvode skall handhava den ledning, som här avses. Därtill bör utses den, som genom sin utbildning får förutsättas ha de största möjligheterna till överblick över museet som helhet och som har den största museala erfarenheten och i övrigt är den personligen lämpligaste. Denne skall även vara föredragande för sådana ärenden, som äro av natur att böra avgöras av riksantikvarien eller Akademiens förvaltningsutskott. Därvid bör den avdelningsföreståndare, vars avdelning ärendet berör, vara närvarande.

Personalen för det planerade museet skulle sålunda, i enlighet med vad här ovan anförts, få följande omfattning:

- 1 förste antikvarie och museichef (Ca 29 + tilläggsarvode);
- 1 förste antikvarie (Ca 29);
- 3 antikvarier (Ca 26);

- 1 tecknare och fotograf (Ca 21);
- 3 museibiträden (Ca 15, 11 och 8);
- 1 konservatorsbiträde (Ca 11);
- 1 kanslibiträde (Ca 11);
- 1 kontorsbiträde (Ca 8);
- 1 förste expeditionsvakt (Ca 11);
- 2 museivakter (Ca 9).

Dessutom två timavlönade extra museivakter samt timavlönad städpersonal.

Tillsättning av ordinarie och icke ordinarie befattningar vid museet bör ske i enlighet med Kungl. Maj:ts instruktion för Riksantikvarieämbetet och Statens Historiska Museum m. m.

e. Kostnadsberäkning för Medelhavsmuseet.

1. Engångskostnader.

Kostnaden för ombyggnad av den för Medelhavsmuseet avsedda östra flygeln har, som ovan nämnts, beräknats till 1.604.000 kronor (se sid. 31).

Dessutom fordras medel för museets inredning och utrustning. Det är givetvis svårt att nu göra någon exakt beräkning av dessa kostnader. En sådan bör anstå, tills byggnadsplanen står inför sitt förverkligande. Den sakkunnige har emellertid gjort en approximativ beräkning av de oundgängliga engångskostnaderna grundad på priserna i augusti 1951. Därvid är att märka, att utgifterna för monteranskaffning ingalunda avse någon lyxinredning. Det är naturligt, att både Cypernsamlingarna och Egyptiska Museet använda de monterer de redan ha, men dessa äro i båda fallen otillräckliga. För den Iranska samlingen saknas helt monterutrustning. Om Nationalmusei antiksamling skall ingå i Medelhavsmuseet, vilket är den sakkunniges förhoppning, blir den föreslagna summan av 35.000 kronor för anskaffning av montrar tilltagen i underkant. Som utgångspunkt för kost-

nadsberäkningen har tagits den typ av monterskåp och monterbord, som användes i Historiska Museet och Cypernsamlingarna. För diverse fast hyllinredning såväl i utställningssalar som framför allt i studiemagasin och bibliotek har beräknats ett anslag av 20.000 kronor. Denna summa är ganska låg i betraktande av nu rådande virkespriser, men hänsyn har tagits till att Cypernsamlingarna förfogar över en studiemagasinsinredning, som är någorlunda tillräcklig för dessa samlingars behov. Kostnaderna för möbler och armatur äro beräknade i enlighet med Kungl. Krigsmaterialverkets prislistor på kontorsmöbler och armatur. Den sakkunnige har räknat med nyanskaffning av två skrivmaskiner (eller eventuellt en skriv- och en räknemaskin), vidare med installation av en manuell telefonväxel, enligt offert från Rikstelefonbyrån. En approximativ summa har beräknats för en enkel fotografiutrustning. En kalkyl av kostnaderna för Medelhavsmuseets utrustning skulle sålunda te sig på följande sätt:

Montrar	35.000:—
Fast hyllinredning	20.000:—
Möbler och armatur	20.000:—
Kontorsmaskiner	1.200:—
Installation av telefonväxel	2.525:—
Fotografisk utrustning	3.300:—
Summa kronor	82.025:—

Någon beräkning av inflyttningskostnaderna har icke gjorts, men dessa torde inte bli så stora i betraktande av att en övervägande del av Medelhavsmuseets föremålsbestånd, Cypernsamlingarna och den Iranska samlingen, befinner sig på samma tomtområde som den blivande museibyggnaden.

En summa bör avsättas för byggnadens konstnärliga utsmyckning. Denna bör utgöras av någon lämplig skulptur

anbringad i anslutning till Medelhavsmuseets huvudentré, som därigenom skulle få en tilltalande accentuering.

Om man bortser från sistnämnda detalj, som här icke skall göras till föremål för någon kostnadsberäkning, synas engångskostnaderna för Medelhavsmuseets inredning och utrustning icke behöva överstiga 100.000 kronor.

2. Permanenta kostnader (personal och drift).

Ovan sid. 33 f. har närmare redogjorts för den personal, som enligt den sakkunniges åsikt kräves för Medelhavsmuseets skötsel, och i detta sammanhang har också angivits de lönegrader, i vilka vederbörande befattningshavare böra placeras för att komma i paritet med motsvarande tjänstemän inom det statliga museiväsendet. En personalstat av ovan angiven omfattning skulle medföra följande lönekostnader:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän på ordinarie stat:	
a) Grundlöner	117.468:—
b) Tillägg	
(aug. 1951)	38.424:— 155.892:—
2. Tilläggsarvode till musei- chefen, förslagsvis	2.500:—
3. Arvoden till extra musei- vakter	6.000:—
Summa kronor	164.392:—

Arvoden till extra museivakter ha beräknats i överensstämmelse med motsvarande arvoden vid Statens Historiska Museum.

Den sakkunnige har icke i sitt förslag velat förutsätta, att någon del av museets personal tills vidare skulle uppföras på extra stat. Om emellertid detta skulle befinnas lämpligt, föreslås, att, intill dess erfarenhet vunnits beträffande museets organisation och arbetsresultat, antikvarien för den orientaliska avdel-

ningen, konservatorsbiträdet och kontorsbiträdet uppföras på extra stat.

I nedan angivna förslag till *omkostnads- och underhållsstat* för Medelhavsmuseet ha utgifterna för bränsle, lyse och vatten beräknats av Byggnadsstyrelsen. Kostnadsberäkningen för städning grundar sig på uppgift av städkonsulent Joel Andersson. Utgifterna för telefon avse abonnemangsavgift för en manuell växel med 11 anknytningar, enligt offert från Rikstelefonbyrån. Posten övriga expenser innefattar kostnader för skriv- och ritmaterial, fotografiskt material, frakter, annonsering och oförutsedda utgifter.

Kostnaderna för underhåll och ökande av samlingarna avse i första hand konservering och utökande av föremålsbeståndet, men också bibliotekets och bildarkivets utveckling och vård. För konservering och underhåll av föremålen, däri inräknat kompletteringar av hyll- och skåpinredning föreslås ett årligt anslag av 3.000:— kronor. Den sakkunnige vill vidare särskilt understryka behovet av ett speciellt årligt anslag för nyinköp till samlingarna. Möjligheten att kontinuerligt kunna komplettera och utöka föremålsbeståndet är en självklar förutsättning för att ett museum skall utvecklas. Ett anslag av 5.000:— kronor för nyinköp till museets olika avdelningar torde vara *mycket* blygsamt tilltaget.

Såsom tidigare framhållits (sid. 32), förutsätter den sakkunnige, att Vitterhetsakademiens bibliotek skall vara gemensamt för Statens Historiska Museum och Medelhavsmuseet. Därmed inbesparas de annars ofrånkomliga stora kostnaderna för upprättande av ett nytt bibliotek för Medelhavsmuseets behov. Emellertid måste museet förfoga över ett eget referensbibliotek, och en viss årlig summa avsedd för underhåll av

detta bibliotek och för nyanskaffning blir nödvändig. Med hänsyn till vad som ovan sagts, torde denna summa kunna beräknas så lågt som till 3.000 kronor. En del av detta anslag bör disponeras för nyanskaffningar till bildarkivet.

Den sakkunnige får sålunda framlägga följande förslag till omkostnads- och underhållsstat för Medelhavsmuseet:

Omkostnader.

Bränsle, lyse, vatten	26.800:—	
Städning	6.000:—	
Telefon	2.540:—	
Övriga expenser	2.500:—	37.840:—

Underhåll och ökande av samlingarna.

Underhåll av samlingarna	3.000:—
Ökande av samlingarna	5.000:—
Bibliotek och arkiv	3.000:—

Summa kronor 48.840:—

Enligt dessa beräkningar uppgå de sammånlagda årskostnaderna för Medelhavsmuseets personal och drift till 213.232 kronor.

I detta sammanhang bör meddelas storleken på de statsanslag som för närvarande utgå för upprätthållande av vården av de samlingar som äro avsedda att ingå i Medelhavsmuseet. För budgetåret 1951—52 har Riksdagen enligt Kgl. Maj:ts förslag anslagit till Cypernsamlingarna 32.400 kronor och till Egyptiska Museet 29.400 kronor. I dessa summor äro då inräknade de tilläggsanslag för löneförbättringar som enligt riksdagens beslut i skrivelse 1951:50 utgå under budgetåret 1951—52. De sammanlagda kostnaderna för statsverket för upprätthållande av vården av Cypernsamlingarna och Egyptiska Museet uppgå sålunda för närvarande till 61.800 kronor.

Denna summa understiger ju den ovan beräknade årskostnaden för Medelhavsmuseets personal och drift med 151.432 kronor. Detta beror givetvis i första rummet därpå, att ifrågavarande samlingar för närvarande arbeta med en väsentligt fåtaligare personal än den för Medelhavsmuseet föreslagna, vilket tyvärr medfört en betydande eftersläpning i den föremålsvård och den vetenskapliga bearbetning av samlingarna, som måste anses önskvärd och riktig. Men dessutom beror den angivna kostnadsskillnaden även på den crimligt låga lönestandard, under vilken de berörda samlingarnas vetenskapligt utbildade tjänstemän alltjämt nödgas arbeta, trots vissa etappvis företagna löneökningar. Egentligen måste det anses ganska upprörande, att högt kvalificerade tjänstemän vid dessa samlingar i årtal måst utföra sin gärning mot en avlöning, som betydligt understigit den, som tillkommit motsvarande tjänstemän vid likartade museiinstitutioner, utrustade med goda lokaler, rimliga underhållsanslag samt erforderliga hjälpkrafter av olika slag och där arbetet sålunda icke varit förenat med de extra svårigheter, som dåliga lokaler samt brist på anslag och hjälpkrafter förorsaka. Cypernsamlingarnas och Egyptiska Museets tjänstemän, särskilt deras föreståndare, ha i verkligheten utfört pionjärgärningar inom sina områden och skapat nya värden för svenskt museiväsen. De förtjäna i sanning att, sent omsider, erhålla den i hög grad rimliga belöningen att jämställas med sina kolleger vid andra svenska statsmuseer, vilka sedan längre tid tillbaka uppnått en väsentligt högre löneställning, som det oaktat knappast av dem torde anses fullt tillfredsställande.

Posten för *omkostnader* belastas till allra största delen av de betydande kost-

naderna för uppvärmning, belysning och städning av den nya museibyggnaden (32.800 kronor), under det att underhåll och ökande av samlingarna stannar vid den relativt blygsamma siffran av 11.000 kronor, vilken i sanning icke kan anses vara överdriven för ett stort och viktigt museum.

Såsom framgår av den sakkunniges hemställan å sid. 38 o. 49 f. skulle emellertid den beräknade ökningen av årskostnaden för museets drift komma att inträda successivt i olika etapper och nå det angivna slutbeloppet först sedan den nya museibyggnaden blivit färdigställd.

Den sakkunniges hemställan rörande ett Arkeologiskt museum för Medelhavsländerna och Främre Orienten.

Med utgångspunkt från 1935 års museisakkunnigas förslag av den 15 oktober 1936 samt under åberopande av vad här ovan anförts får den sakkunnige hemställa

att de i den sakkunniges utredning omförmälda, å skilda lokaler i Stockholm förvarade, i huvudsak arkeologiska samlingarna från östra Medelhavsområdet och Främre Orienten, nämligen det Egyptiska Museet, Cypern- och Asinesamlingarna, de Iranska samlingarna samt Nationalmusei antikavdelning måtte sammanföras till en museiinstitution, som i administrativt hänseende ställes under Vitterhetsakademiens direkta inseende och utrustas med nödiga tjänstepersonal i enlighet med ovan angivet förslag (sid. 31 ff.);

att detta "Arkeologiska museum för Medelhavsländerna och Främre Ori-

ten" (Medelhavsmuseet eller Antikmuseet) måtte inrymmas i den östra av de invid Historiska Museets byggnadskomplex belägna f. d. stallflyglarna, som för ändamålet invändigt ombygges och inredes i huvudsaklig överensstämmelse med det ovan (sid. 25 ff.) beskrivna, av arkitekten Nils Tesch utarbetade förslaget för en beräknad byggnadskostnad av 1.604.000 kronor;

att medel måtte anvisas, dels till ovannämnda byggnadskostnader, dels till övriga engångskostnader med belopp, som först efter byggnadens färdigställande kunna fixeras, dels ock årligen till drift och skötsel av sagda museum i anslutning till ett av den sakkunnige framlagt statförslag (sid. 35 f.) med ett belopp av 213.232 kronor.

Det är i högsta grad önskvärt, att det här ovan framlagda principförslaget realiseras så snart som möjligt. Existensen av ett välordnat "Medelhavsmuseum" skulle vara till stort gagn icke blott för svensk vetenskap och kultur, utan även för den internationella forskningen. Ty de här ifrågavarande svenska samlingarna innehålla ett i många hänseenden synnerligen värdefullt material, som hittills på grund av sin undanskymda existens på intet sätt kommit till sin rätt och sålunda heller icke tillräckligt beaktats av den internationella forskningen. Visserligen ha Cypernsamlingarna, tack vare det omfattande och värdefulla verk, varuti de blivit publicerade, tilldragit sig en smickrande uppmärksamhet från den utländska forskningens sida, men det har samtidigt väckt besökande utländska forskares oförställda förvåning, att vi såsom ägare till dessa numera världsberömda samlingar icke förmått giva dem en sådan museal förvaring, som motive-

ras av deras stora vetenskapliga värde och höga kvalitet.

Vidare är det för de på H. Maj:t Konungens initiativ grundade, livligt verkssamma Svenska instituten i Rom och Athen ett viktigt önskemål att i Sverige äga en fast replipunkt i form av en museal institution för klassisk arkeologi, som kan vara den naturliga platsen för förvaring av svenska forsknings- och utgrävningsexpeditioners insamlade material, i den mån detta får hemföras till Sverige. Vårt land intager numera tack vare de nämnda institutens energiska arbete och enskilda svenska arkeologers lyckosamma och skickliga forskningsarbete en synnerligen aktad ställning inom den klassiska arkeologiens internationella värld, en ställning, som förpliktar och som det gäller att vidmakthålla och förkovra. Inrättandet av ett välutrustat Medelhavsmuseum i Stockholm skulle vara ett synnerligen verkamt medel härtill. Förverkligandet härav har länge varit önskat och förberett, och det måste anses vara i hög grad betydelsefullt, att detta önskemål nu utan dröjsmål bringas till utförande.

Den sakkunnige inser väl, att den nuvarande tidpunkten kan synas mindre gynnsam för att realisera det av honom angivna programmet. Det ligger i sakens natur, att iordningställandet av den föreslagna byggnaden för Medelhavsmuseet icke utan vissa tidskrävande förberedelser kan sättas i verket. Men vad som omedelbart kan och bör göras är tillskapandet av *den administrativa ramen* till det nya Medelhavsmuseet. En kärna till dettas personal existerar ju redan inom såväl Cypernsamlingarna som det Egyptiska Museet, vilka motsvara det föreslagna Medelhavsmuseets två huvudavdelningar. Om denna personal inplaceras i den här ovan (sid. 34) föreslagna personalsta-

ten och om samtidigt Cypernsamlingarna (den grekisk-romerska avdelningen) får en ny antikvariebefattning samt en vaktmästare och Egyptiska Museet (den egyptiska avdelningen) får en ny museibiträdes- och en vaktmästarebefattning, kan Medelhavsmuseet såsom museal organisation konstitueras, även om den gemensamma museilokalen ännu någon tid låter vänta på sig.

Genom ett dylikt tillvägagångssätt organiseras först de levande krafterna, vilka utgöra förutsättningen för och drivkraften i den successiva utveckling av Medelhavsmuseet, vilken torde vara den naturligaste och sundaste vägen för dettas framväxande.

Sedan principbeslut fattats om inrättande av ett Medelhavsmuseum enligt de å sid. 20 ff. framställda riktlinjerna, bör konstitueringen av museets organisation omedelbart kunna sättas i verket på nyss föreslaget sätt.

För *byggnadsförslagets praktiska genomförande* kräves givetvis, att den östra stallflygeln först utrymmes av de institutioner, som f. n. begagna densamma, nämligen Krigsarkivet, Statens Historiska Museum och Nordiska Museet samt Byggnadsstyrelsen, som dock numera icke permanent använder de av styrelsen inrättade kontorsrummen. Vad Krigsarkivet beträffar, väntar detta endast på byggnadstillstånd för uppförande av det arkivmagasin, som ingår i planen för dess nya byggnad å Fågelbacken. Anslag till dess utförande är av riksdagen beviljat. Man måste uttrycka den livligaste förhoppning om, att denna redan för Krigsarkivet självt så livsviktiga byggnadsdel snarast måtte komma till utförande, så att den östra stallflygeln kan utrymmas av Krigsarkivet.

Givetvis hade det varit lyckligast, om de i den *västra* stallflygeln befintliga

militära förråden samtidigt hade kunnat bortflyttas, varigenom magasinstrymmen för Statens Historiska Museum och Nordiska Museet erhållits i denna flygel. Om så icke kan bliva fallet, kunna *möjligen* Historiska Museets i östra flygeln magasinerade osteologiska samlingar under en kortare tid inrymmas i museets skyddsrum, ehuru detta givetvis i och för sig icke är lämpligt. Vidare ifrågasättes, om icke det väster om den västra stallflygeln belägna ridhuset kunde upplåtas åt Nordiska Museet. Ridhuset disponeras visserligen tills vidare av Stockholms Luftvärnsregementet, men då detta redan 1952 skall överflyttas till annan ort, borde ridhuset kunna tagas i anspråk som tillfällig museal magasinlokal.

I vissa av de remissyttranden, som på sin tid avgåvos rörande 1935 års museisakkunnigas betänkande, har bl. a. framhållits önskvärdheten av att *en statlig samling av gipsavgjutningar huvudsakligen efter klassisk skulptur* inrättades och anslötes till det föreslagna Medelhavsmuseet. Att en sådan gipsavgjutningssamling har en stor betydelse särskilt för undervisningen i klassisk konst- och kulturhistoria såväl vid universitet och högskolor som vid läroverk och andra skolor, därom finnes intet

tvivel. Men en avgjutningssamling måste, om den verkligen skall fylla sitt ändamål, bli ganska omfångsrik och utrymmeskrävande. Såsom här ovan å sid. 22 framhållits, har den sakkunnige ansett det uteslutet, att man i samma museum i större utsträckning skulle sammanföra originalskulptur och avgjutningar av sådan skulptur. Den sakkunnige har ansett sin uppgift främst vara att för lämplig vård och förvaring söka sammanföra de samlingar av *originalföremål* från Medelhavsområdet och Främre Orienten, som förvaras å skilda lokaler i Stockholm. Denna uppgift har visat sig kräva så pass omfattande lokaler och så betydande kostnader, att den sakkunnige icke ansett sig böra utöka dessa krav genom att i detta sammanhang även upptaga frågan om inrättande av en gipsavgjutningssamling. Huru önskvärd och värdefull en sådan än skulle vara, torde dock dess realiserande böra anstå, tills de här behandlade originalsamlingarna fått sina lokal- och organisationsfrågor lösta. Det enda rimliga torde vara att söka lösa en fråga i sänder, varför den sakkunnige icke ansett sig böra till behandling i detta betänkande upptaga de frågor, som sammanhånga med inrättandet av en statlig gipsavgjutningssamling.

II. ÖSTASIATISKA MUSEET.

a. Dess omfattning och anslutning till organisationen

I den sakkunniges uppdrag enligt Kungl. Maj:ts beslut den 22 februari 1946, ingår även att beakta den av 1935 års museisakkunniga berörda frågan, huruvida inom en och samma museiinstitution lämpligen borde inrymmas, förutom de här tidigare behandlade arkeologiska samlingarna från Medelhavsområdet och Främre Orienten, jämväl andra samlingar av övervägande arkeologisk karaktär. Härvid torde i första rummet Östasiatiska Samlingarna komma ifråga.

I sitt betänkande ha 1935 års museisakkunniga till behandling upptagit frågan om Östasiatiska Samlingarnas ställning i det statliga museiväsendet (sid. 27 och 32—33). De ha därvid framhållit, att det kunde vara önskvärt att en gång i framtiden sammanföra Östasiatiska Samlingarna, Nationalmusei sinicaavdelning samt Statens Etnografiska Museums asiatiska avdelning till en gemensam museiinstitution, där dessa samlingar, belysande och kompletterande varandra, skulle mera än nu bliva till effektivt gagn för vetenskaplig forskning samt dessutom giva en enhetligare bild av fjärran Österns kulturer och deras utveckling. Denna museiinstitution tänkte man sig i en eller annan form ansluten till Statens Etnografiska Museum. Denna plan på ett stort Östasiatiskt museum, som av de sakkunnige därmed antyddes, hade framkastats av den dåvarande föreståndaren

för de Östasiatiska samlingarna, professor J. G. Andersson i en till de sakkunniga år 1935 ingiven P. M. Han ifrågasatte dock samtidigt, om icke det naturligaste vore att behålla Östasiatiska Samlingarna som en självständig institution i sina dåvarande, mycket goda lokaler i Handelshögskolans byggnad, i varje fall under en 10-årsperiod framåt. I en framtid kunde måhända Nationalmusei samlingar av äldre kinesisk konst lämpligen sammanföras med Östasiatiska Samlingarna.

1935 års museisakkunniga ha i sitt betänkande såsom sin åsikt framhållit, att tiden då ännu icke kunde anses vara inne att uppgöra ett mera bestämt förslag till de ovanstående samlingarnas inordnande i ett större musealt sammanhang. Vidare framhöllo de sakkunniga, att något omedelbart lokalbehov för dessa samlingar vid dåvarande tidpunkt icke föreläge. De Östasiatiska samlingarna lämnades därför utanför de sakkunnigas förslag till åtgärder.

Under de 15 år, som förflutit, sedan de sakkunnigas betänkande avgavs, har emellertid frågan om de ovannämnda samlingarnas lokaler och organisation av olika anledningar ånyo aktualiserats. Sålunda har 1941 års riksdag, såsom ovan (sid. 16) nämnts, i skrivelse till Kungl. Maj:t understrukit önskvärdheten av en koncentration av de i Stockholm befintliga museala institutionerna. Vidare ha Östasiatiska Samlingarna år 1946 måst lämna sina goda och rymliga lokaler i Handelshögskolans byggnad för att flytta in i provisoriska ut-

rymmen på vinden av ämbetshuset för Statens Historiska Museum, utrymmen, där en verklig museal utställning av dessa internationellt berömda samlingar icke är möjlig att ordna. Slutligen har Nationalmuseiutredningen, såsom här ovan (sid. 11) nämnts, i sitt betänkande den 13 juli 1949, sid. 41, uttalat såsom sin uppfattning, att det vore ändamålsenligt att sammanföra Nationalmusei östasiatiska samlingar med de under Vitterhetsakademiens överinseende stående Östasiatiska Samlingarna. — Frågan har sålunda under de gångna 15 åren mognat.

Såsom framgår av det föregående (sid. 16), har undertecknad redan den 25 januari 1942 i en till chefen för ecklesiastikdepartementet avgiven P. M. framhållit önskvärdheten av ett lokalt sammanförande av Östasiatiska Samlingarna med samlingarna från Medelhavsområdet och Främre Orienten, samt föreslagit att detta borde realiseras genom att för dem taga i anspråk de båda f. d. stallflyglarna invid Statens Historiska Museums ämbetsbyggnad.

Vid övervägande av lämpligheten att med Östasiatiska Samlingarna förena även andra Östasien berörande samlingar har den sakkunnige ansett sig böra livligt tillstyrka det av professor J. G. Andersson (jfr sid. 40) framställda mindre förslaget, som går ut på ett sammanförande av Nationalmusei samlingar av östasiatisk konst med Östasiatiska Samlingarna. Då även Nationalmuseiutredningen, såsom ovan anförts, uttalat sig för ett dylikt sammanförande, mot vilket icke heller den nuvarande föreståndaren för Östasiatiska Samlingarna, professor Bernhard Karlgren, haft något att erinra, synes enighet om lämpligheten av en sådan åtgärd föreligga bland de närmast intresserade parterna i denna fråga.

Nationalmuseiutredningen har såsom en nödvändig förutsättning för detta sammanförande framhållit, att de hopslagna samlingarna i främsta rummet utformas såsom en *konstsamling*. Den sakkunnige finner detta yttrande något dunkelt, ty i vad mån en museisamling utgör en konstsamling eller ej torde icke bero på huru den utformas, utan på föremålens art och kvalitet. Östasiatiska Samlingarna innehålla sålunda en betydande mängd föremål av högsta konstnärliga kvalitet. Där finnas i stort antal bronskärl, keramik av olika slag, föremål av jade, smycken av silver och guld m. m., som utan tvekan torde få anses såsom konstverk av hög kvalitet. Att både dessa och de i Nationalmuseum befintliga östasiatiska föremålen *även* kunna betraktas ur *kulturhistorisk* synpunkt förändrar icke *föremålens* karaktär. Och så länge Östasiatiska Samlingarna voro utställda i sina tidigare lokaler i Handelshögskolebyggnaden, kunde man inte gärna påstå, att deras utställande utformats utan hänsyn till föremålens konstnärliga kvaliteter. Knappast något annat museum i Stockholm kunde då uppvisa en mera exkvisit uppställning. Någon risk för att de nu i Nationalmuseum befintliga östasiatiska konstsamlingarna skulle bli va lidande på ett sammanförande med Östasiatiska Samlingarna, torde sålunda icke föreligga. Det viktiga är givetvis, att de sammanslagna samlingarna utrustas med tillräcklig personal, där sakkunskap inom den östasiatiska bildande konsten även är företrädd. Nationalmusei samling består nämligen för närvarande huvudsakligen av skulptur och målningar.

Skulptursamlingen innehåller prov på i första hand den buddhistiska konstens utveckling i Kina från tiden kring Kristi födelse och fram till 1300-talet, med

huvudvikten lagd på Norra Wei t. o. m. T'angperioderna (386—906 e. Kr.), de konstnärligt betydelsefullaste epokerna. Materialet är till övervägande delen sten och formaten variera mellan $\frac{1}{2}$ och $1\frac{1}{2}$ m. i höjd. Samlingen innehåller f. n., förutom en permanent deposition från Musée Guimet i Paris, även en större deposition, tillhörig professor Osvald Sirén och bestående av ett antal stora kinesiska skulpturer, en skulptur från Indokina och en från Gandhara, samt ett 100-tal kinesiska gravfigurer.

Målerisamlingarna utgöras så gott som helt av tuschmålningar, de flesta från Kina, men en del även från Japan. De äldsta torde stamma från 900-talet e. Kr., de yngre från början av 1800-talet.

Ett sammanförande av dessa huvudsakligen kinesiska konstsamlingar med Östasiatiska Samlingarna, som också ha huvudvikten lagd på kinesiskt material, skulle på ett mycket naturligt sätt bilda en sammanhängande enhet, där betydelsefulla arter av den kinesiska kulturens högtstående alster från äldsta tider fram till 1800-talets början skulle kunna studeras samlade. Därtill ansluta sig, om än f. n. i mycket mindre skala, likartade samlingar från Japan, Korea, Indo-Kina, Indien, m. fl. östasiatiska länder. Det skulle, särskilt beträffande de äldre perioderna, bli ett av Europas intressantaste museer inom sitt område.

Den sakkunnige föreslår därför

att samlingsområdet för de Östasiatiska samlingarna utökas till att omfatta utöver fornsaksbeståndet i de östasiatiska länderna, även sådana konstföremål från historisk tid, vilka kunna äga samband med huvudsamlingarna och i enlighet härmed att Nationalmusei konstsamlingar

från Östasien sammanföras med Östasiatiska Samlingarna till en enhet samt slutligen

att de sålunda sammanförda samlingarna benämnas Östasiatiska Museet.

I detta sammanhang anser sig den sakkunnige böra tillstyrka,

att förhandlingar upptagas med professor Osvald Sirén rörande förvärvande för statens samlingar av de av Sirén i Nationalmuseum deponerade skulpturerna från Östasien.

Tanken att med nu nämnda samlingar sammanföra även Statens Etnografiska Museums asiatiska avdelning, synes däremot icke f. n. böra tillstyrkas, även om många skäl kunna anföras till förmån för en sådan plan. Etnografiska Museets samlingar från de ifrågavarande länderna äro så pass stora och till sin karaktär så väsentligt olika de ovan behandlade samlingarna, att ett sammanförande av dem alla skulle komma att bilda ett mycket stort och utrymeskrävande museum, till vars realiserande det för närvarande torde finnas mycket små möjligheter. Dessutom kan det med fog ifrågasättas, om ett dylikt utbrytande av den asiatiska avdelningen ur Statens Etnografiska Museum verkligen vore att förorda ur *detta* museums synpunkt. — Utan att närmare ingå på sistnämnda fråga, anser sig den sakkunnige — icke minst ur praktiska och ekonomiska synpunkter — böra åtminstone för närvarande avstyrika det sistnämnda utvidgningsförslaget.

Östasiatiska Samlingarnas nuvarande ställning i det statliga museiväsendet är reglerad av ett av Kgl. Maj:t den 14 maj 1926 fastställt reglemente. Samlingarna äro ställda under Vitterhetsakademiens inseende och förestås av en av Kgl. Maj:t tillsatt föreståndare.

re, som f. n. är innehavare av en personlig professur i östasiatisk arkeologi.

Om inköp för samlingarnas räkning medelst härför tillgängliga statsmedel till belopp, som icke överstiger 300 kr., beslutar samlingarnas föreståndare. Om inköp till högre belopp än 300 kr. beslutar Akademien förvaltningsutskott. I övrigt representeras Akademien gentemot Östasiatiska Samlingarna genom sin sekreterare, Riksantikvarien. Sålunda anställas amanuens, konservator och andra biträden av Riksantikvarien på förslag av föreståndaren.

I övrigt ansvarar föreståndaren för samlingarnas behöriga skötsel och vård samt för arbetet inom institutionen. Han utövar sålunda med stor självständighet ledningen av museet; dock äro de ekonomiska frågorna underkastade Förvaltningsutskottets kontroll.

En nu 25-årig erfarenhet giver vid handen, att denna förvaltnings- och organisationsform fungerat synnerligen väl. Den sakkunnige finner sålunda ingen anledning att föreslå någon ändring härutinnan. Det gällande reglementet är endast i behov av en översyn rörande detaljerna med hänsyn till den föreslagna utvidgningen av institutionens ram och i övrigt till den allmänna utvecklingen. Sålunda torde maximibeloppet för de inköp, som föreståndaren har rätt att ensam besluta, böra höjas till 500 kr. med hänsyn till penningvärdets betydande fall. Men i allt väsentligt tillstyrker den sakkunnige, att reglementets principiella bestämmelser må bliva gällande även för det utvidgade Östasiatiska Museet.

Den sakkunnige föreslår sålunda *ingen organisatorisk sammanslagning* av Östasiatiska Samlingarna (Östasiatiska Museet) med Medelhavsmuseet (vilket icke skulle medföra några som helst fördelar), utan endast ett *samordnande*

av desamma under gemensam ledning av Vitterhetsakademiens förvaltningsutskott.

b. *Östasiatiska Museets byggnad*

Såsom ovan framhållits, kan det Östasiatiska museet erhålla mycket goda lokaler i den västra stallflygeln, om dennas inre ombygges på ungefär samma sätt, som föreslagits för den östra. Arkitekten Nils Tesch har i samråd med den sakkunnige upprättat skissritningar härtill, omfattande fyra blad planer och ett blad tvärsektioner, vilka här bifogas (fig. 9—13). Ritningarna till denna flygels ombyggnad äro icke lika detaljerat utförda, som ritningarna för Medelhavsmuseet. De angiva endast i stora drag, huru byggnaden kan uppdelas för de olika ändamål, som i densamma skola tillgodoses, och medgiva sålunda en beräkning av de olika slag av utrymmen, som kunna utvinnas i byggnaden. Då det torde vara mycket sannolikt, att ombyggnaden av den västra flygeln kommer till utförande senare än den östra, emedan Medelhavsmuseets lokalbehov äro de mest trängande, bör den slutliga, mera detaljerade indelningen av det Östasiatiska museets utrymmen lämpligen lämnas att utföras vid den tidpunkt, då ombyggnadsarbetet för den västra flygeln förberedes till utförande. Det kan då ske i samråd mellan den dåvarande föreståndaren och arkitekten.

Byggnaden är avsedd att indelas med nya betongbjälklag och nytt betongtaklag på samma sätt som den östra flygeln samt förses med likartat uppvärmningssystem, matat från Historiska Museets värmecentral. Det Östasiatiska museet skall inrymmas i den västra vinkellängans trenne våningar ovanför källaren, samt dessutom i hela vindsvåningen över den långa längan utefter Storgatan.

Ingången till utställningslokalerna förlägges till den sistnämnda längans östra gavelfasad med begagnande av en av de där befintliga portarna. Från en mindre vestibul i bottenvåningen leder en trappa med hiss upp till vindsvåningen, där museets huvudvestibul jämte kapprum, biljett- och försäljningsdisk samt toaletter äro belägna. Därifrån kommer man direkt in i *utställningslokalerna*, som sträcka sig över hela vindsvåningen. Med tre brandmurar är denna indelad i fyra sektioner, varav vestibulen utgör en. Invid den brandmur, som utgör gränsen mellan de båda vinkellängorna, löper tjänstetrappan med varuhiss, betjänande samtliga våningar. Utställningsvåningen belyses av takfönster samt 4 ursprungliga takkupor.

Våningen innehåller ett sammanlagt utställningsutrymme av 954 m², som i stort sett torde kunna fördelas så, att de kinesiska och japanska målningarna utställas i längan utmed Storgatan, medan de från Nationalmuseum överförda konstsamlingarna utställas i den västra vinkellängan. För utställandet av de kinesiska och japanska målningarna kunna därvid lämpligen inredas mindre salar med elektrisk belysning, vartill med stor fördel kunna utnyttjas längans båda ändpartier, som icke kunna beräknas få god dagsljusbelysning på grund av yttertakets form. Härigenom blir det möjligt att åt målningarna bereda den intima och avskilda miljö, som bör eftersträvas för dessa fina och ömtåliga konstverk, vid vilkas utställande hänsyn i största utsträckning bör tagas till den art av konstbetraktande, som utmärker de östasiatiska folken. — Mellanpartiet i denna länga med sitt goda överljus bör kunna bli en utmärkt utställningslokal för den östasiatiska skulpturen. Salens höjd växlar

mellan 2.8 m. (utmed väggarna) och 7 m. (i mittlinjen).

Samma mått karakterisera längan utmed Storgatan, där de nuvarande östasiatiska Samlingarna skulle utställas. Det bör observeras, att i dess utställningssalars långsidor kunna inredas hela serier av i utrymmet utanför väggen inbyggda synnerligen verkningsfulla, elektriskt belysta monter, särskilt lämpliga för de östasiatiska samlingarnas talrika smärre föremål av hög kvalitet.

Studiemagasinen äro förlagda till den 2.6 m. höga mellanvåningen och tänkas omfatta hela den västra vinkellängan med en total yta av 487 m². — Vid behov kunna dessa magasinslokaler utvidgas genom ianspråktagande av någon del av de intilliggande magasinsutrymmena i längan utmed Storgatan.

Tjänsterum för erforderlig personal (se sid. 46) samt *biblioteks- och forskarrum* m. m. äro förlagda till bottenvåningen av nyssnämnda länga. Fotografiateljéer med mörkrum 1 tr. upp. Tjänsterumsavdelningen har egen ingång samt är brandfritt avskild från övriga utrymmen i byggnaden. En i särskilt trapphus belägen tjänstetrappa med kombinerad person- och varuhiss förmedlar kommunikationen med utställnings- och magasinslokalerna.

I tjänstevåningen har inlagts ett mycket stort biblioteksrum med tillhörande bokmagasin i våningen 1 trappa upp. Denna anordning kan synas strida mot den angivna principen, att de till Vitterhetsakademien anslutna museerna i huvudsak skola vara hänvisade till akademiens stora, i ämbetsbyggnaden förvarade bibliotek. Östasiatiska Samlingarna ha emellertid, icke minst på grund av föreståndarens, professor Bernhard Karlgrens framstående sinologiska språkforskargärning, blivit en naturlig samlingsplats för kinesisk ve-

tenskaplig litteratur. Genom betydande anslag från Rockefeller Foundation just för detta ändamål har detta bibliotek numera utvecklats till en samling, som i vissa branscher är en av de mest betydande i sitt slag i Europa (jfr sid. 10). Det synes därför vara det naturligaste att låta detta kinesiska specialbibliotek förvaras tillsammans med de kinesiska kulturföremålen och att icke förena det med Vitterhetsakademiens bibliotek. Detta är skälet till att så pass stort utrymme anslagits för Östasiatiska Museets bibliotek. Boksamlingen omfattar redan c:a 400 hyllmeter och väntas ytterligare tillväxa. I bibliotekssalen och det angränsande forskarummet finnes plats för c:a 480 hyllmeter; det 1 tr. upp liggande bokmagasinet beräknas kunna rymma c:a 650 hyllmeter.

Sedan det nya Östasiatiska Museet på ovan angivna sätt fått sina lokalbehov tillgodosedda, återstå i längan utmed Storgatan så gott som hela bottenvåningen och våningen 1 tr. Dessa utrymmen, omfattande sammanlagt c:a 1636 m², kunna upplåtas såsom magasinslokaler för Statens Historiska Museum och för Nordiska Museet, vilka i första hand behöva desamma för att där inrymma de samlingar, som nu äro magasinerade i den östra stallflygeln. De nya magasinsutrymmena, som genom en tvärgående brandmur uppdelas i två nästan lika stora delar, torde lämpligast fördelas så, att Statens Historiska Museum får bottenvåningen och vån. 1 tr. upp öster om nämnda skiljemur, Nordiska Museet motsvarande utrymme väster om muren. I den östra avdelningens källarvåning mynnar nämligen den redan utförda, tidigare här nämnda förbindelsegång, som förenar den västra flygeln med en under hela museikomplexet gående underjordisk transportgång, genom vilken man kan nå samt-

liga huvuddelar av Historiska Museets byggnader (se fig. 1).

I det föreliggande förslaget till västra flygelns iordningställande ingår även anordnande av en låg källarvåning under hela byggnaden. För att underlätta en sådans utförande har golvbjälklaget under *hela* bottenvåningen lagts 2 m. högre än i den östra flygeln. Detta låter sig lämpligen göra, då våningen icke skall användas för utställningsändamål, utan såsom magasinslokal. Om en källarvåning utspränges, erhålles i densamma ytterligare c:a 1180 m² magasinsyta, för vilken det med säkerhet finnes nyttig användning, även om denna icke nu är erforderlig för här ifrågavarande ändamål. Skulle utförandet av en källarvåning emellertid visa sig förenad med särskilda svårigheter eller alltför höga kostnader, kan källarvåningen under den västra flygeln undvaras. I så fall lägges bottenvåningens golv i hela längan mot Storgatan i samma nivå som i den östra flygeln.

Av det ovanstående torde framgå, att man genom den västra flygelns inre ombyggnad i huvudsaklig överensstämmelse med det nu beskrivna förslaget kan erhålla dels goda och tillräckliga lokaler för det Östasiatiska Museet, dels de önskvärda magasinslokalerna för såväl Statens Historiska Museum som Nordiska Museet.

Kostnaderna för den västra flygelns ombyggnad torde bli något mindre än för den östra, emedan relativt stora delar av byggnaden skola användas för rena magasinsändamål, som endast kräver mycket enkla inredningsåtgärder.

Den sakkunnige får sålunda, under hänvisning till här ovan meddelad utredning, för sin del tillstyrka,

att den västra stallflygeln måtte ombyggas i enlighet med ovan angivna förslag samt upplåtas dels till det Öst-

asiatiska Museet, dels till Statens Historiska Museum och Nordiska Museet.

Förutsättningen härför är givetvis, att de militära förråd, som för närvarande hysas i den västra stallflygeln, snarast erhålla annan förvaringsplats. Att detta redan ur allmänna museala säkerhetssynpunkter är högeligen önskvärt, har redan (sid. 14) framhållits. Bortflyttande utan uppskov av de militära förråden skulle även i hög grad underlätta den östra flygelns ombyggnad. De i denna magasinerade samlingarna kunde då provisoriskt överflyttas till den västra.

Den sakkunnige anser sig på ovan angivna grunder böra enträget hemställa,

att åtgärder snarast vidtagas för att å annan plats bereda utrymme för de i den västra stallflygeln förvarade militära förråden.

c. Östasiatiska Museets personal.

Östasiatiska Samlingarnas personal består för närvarande av en föreståndare, två museibiträden och en vaktmästare. Föreståndare är, som ovan nämnts, professor B. Karlgren, vilken i likhet med sin företrädare professor J. G. Andersson innehar en personlig befattning som professor i östasiatisk arkeologi och föreståndare för Östasiatiska Samlingarna. Det torde emellertid vara klart, att museets chefsfråga inte kontinuerligt kan sammankopplas med en personlig professur. Man kan inte räkna med, att det alltid står en man till buds med den synnerliga vetenskapliga kompetens, som erfordras för en personlig professur. Den sakkunnige föreslår därför, att det blivande Östasiatiska Museet förestås av en förste antikvarie i likhet med vad som föreslagits beträffande de grekisk-romerska och egyptiska avdelningarna i Medelhavsmuseet. Denne bör ha hög veten-

skaplig kompetens i sinologi med särskild inriktning på östasiatisk arkeologi och konsthistoria.

Han bör vid sin sida ha en antikvarie, som lämpligen närmast handhar vården av den för närvarande i Nationalmuseum förvarade samlingen av östasiatiskt måleri och skulptur, vilken, såsom ovan föreslagits, bör införlivas med Östasiatiska Museet. Denne måste givetvis förutom allmän sinologisk skoling besitta god konsthistorisk sakkunskap särskilt inom här ifrågavarande område.

Såsom övrig personal föreslås två museibiträden i lönegrad Ca 15 och Ca 11 samt ett kontorsbiträde i Ca 8. Placeringen av ett museibiträde så pass högt som i Ca 15 motiveras av att denna befattningshavare skall handha museets mycket omfattande östasiatiska specialbibliotek (jfr sid. 44 f.). Slutligen erfordras en förste expeditionsvakt (Ca 11) och en museivakt (Ca 9).

d. Kostnadsberäkning för Östasiatiska Museet.

Såsom tidigare framhållits, är det naturligt, att Medelhavsmuseets byggnads- och organisationsfråga löses före Östasiatiska Museets. Det är under dessa förhållanden föga rimligt att nu göra några mera ingående kostnadsberäkningar för Östasiatiska Museets vidkommande. Den sakkunnige vill endast erinra om, att både byggnadskostnaderna och övriga engångskostnader kunna beräknas betydligt lägre än motsvarande kostnader för Medelhavsmuseet. Ombyggnaden av den västra flygeln, som till drygt hälften skall upptagas av enkla magasinslokaler, måste ställa sig billigare än ombyggnaden av den östra. Vad beträffar övriga engångskostnader må framhållas, att Östasiatiska Samling-

arna disponera över en utmärkt monterinredning, som givetvis bör användas även i museets nya byggnad. De ha också en för nuvarande behov tillfredsställande skåp- och hyllinredning för bibliotek och studiemagasin. Utgifterna för möbler, armatur etc. komma även att betydligt understiga motsvarande utgifter för Medelhavsmuseet, då Östasiatiska Museet med avseende på personalens storlek och tjänsterummens antal är av mindre omfattning än Medelhavsmuseet.

Vad beträffar de permanenta kostnaderna skulle avlöningsstaten för en personal av ovan föreslagen omfattning uppgå till 69.072 kronor (varav grundlöner 52.032 och tillägg 17.040 kronor). Utgifterna för bränsle, lyse, vatten och städning kunna beräknas uppgå till två femtedelar av motsvarande kostnader för Medelhavsmuseet med hänsyn till de föreslagna lokalernas storleksförhållande. Utgifterna för underhåll och utökande av samlingarna kunna rimligtvis beräknas till hälften av samma kostnader för Medelhavsmuseet. Det vill alltså synas som om staten för det blivande Östasiatiska Museet skulle kunna något understiga 100.000 kronor. Nuvarande anslag till Östasiatiska Samlingarna för löner och expenser uppgå till 51.510 kronor. Ökningen betingas i huvudsak av den föreslagna utökningen av personalen samt kostnaderna för uppvärmning etc. av den nya byggnaden.

Den sakkunniges hemställan rörande ett

Östasiatiskt museum.

Under återopande av vad här ovan anförts får den sakkunnige hemställa

att det i § 1 av Kgl. Maj:ts regle-

mente den 14 maj 1926 rörande de Östasiatiska Samlingarna fastställda samlingsområdet för dessa utökas att omfatta utöver fornsaksbeståndet i de Östasiatiska länderna även sådana konstföremål från historisk tid, vilka kunna äga samband med huvudsamlingarna, samt att i enlighet härmed Nationalmusei konstsamlingar från Östasien sammanföras med Östasiatiska Samlingarna till en museiinstitution under namn av Östasiatiska Museet, som i administrativt hänseende skall vara ställt under Vitterhetsakademiens inseende;

att detta Östasiatiska Museum utrustas med utökad tjänstepersonal i enlighet med ovan angivet förslag (sid. 46);

att det Östasiatiska Museet måtte beredas lokaler i den västra av de invid Historiska Museet belägna f. d. stallflyglarna, som för ändamålet invändigt ombygges och inredes i huvudsaklig överensstämmelse med det ovan (sid. 43 ff.) beskrivna, av arkitekten Nils Tesch upprättade skissförslaget för en beräknad kostnad av c:a 1.500.000 kronor;

att vissa utrymmen inom denna byggnad upplåtas såsom magasinslokaler dels åt Historiska Museet, dels åt Nordiska Museet; samt

att medel måtte i sinom tid anvisas dels till ovannämnda byggnadskostnader, dels årligen till drift och skötsel av det Östasiatiska Museet i anslutning till en av den sakkunnige gjord preliminär beräkning, slutande på ett belopp av c:a 100.000 kronor.

Av de sålunda föreslagna åtgärderna torde sammanförandet av Nationalmusei östasiatiska konstsamlingar med Östasiatiska Samlingarna snarast böra av Kgl. Maj:t beslutas, varigenom ramen för det Östasiatiska Museet utan dröjsmål blir fastställd, vilket bör va-

ra en fördel även för det inför omorganisation stående Nationalmuseum. I samband härmed bör den föreslagna nya antikvarietjänsten vid Östasiatiska Museet inrättas.

Ombyggnaden av den västra stallflygeln bör däremot under alla förhållanden anstå intill dess den östra flygelns ombyggnad och inredande för Medelhavsmuseet avslutats, emedan det sistnämnda byggnadsföretaget måste anses vara det mest brådskande. Men även det Östasiatiska Museets byggnadsfråga bör givetvis realiseras så snart som möjligt, ty de nuvarande provisoriska lokalerna kunna på intet sätt låta de märkliga Östasiatiska Samlingarna komma till sin rätt. Någon egentlig *utställning* av föremålen i vanlig museal mening är nämligen icke möjlig inom nuvarande lokaler. De Östasiatiska Samlingarna äro för närvarande förpuppade till en — visserligen högeligen intressant — studiesamling. Då man betänker, att denna betydande kollektion av högklassiga föremål från Kinas äldre kulturperioder är fullkomligt enastående i Europa och knappast har sin like i Amerika, måste det framstå såsom en

klar förpliktelse för oss att, så snart det är möjligt, giva denna samling sådana lokaler, att densamma kan förvaras och uppställas på ett sätt, som står i rimligt förhållande till dess höga konstnärliga och vetenskapliga värde, numera känt och erkänt i hela den vetenskapliga världen. För den svenska staten är ägandet av en dylik samling i hög grad förpliktande. Tillåtelsen att utföra den förhistoriska delen av dessa föremål ur Kina lämnades under den uttryckliga förutsättningen, att de skulle förvaras på bästa sätt och göras till föremål för en grundlig vetenskaplig bearbetning. Det torde numera vara omöjligt att förvärva något liknande för ett land utanför Kina.

Betydelsen av Östasiatiska Samlingarna i Stockholm för den internationella vetenskapen är sålunda av samma kapitala art som Cypernsamlingarnas. Och för svensk vetenskap bör det Östasiatiska Museet kunna vara en stimulerande utgångspunkt för nya studier inom östasiatisk arkeologi liksom också för fortsatta arkeologiska undersökningar i Fjärran Österns länder.

KRONOLOGISK SAMMANFATTNING AV DE AV DEN SAKKUNNIGE FÖRESLAGNA ÅTGÄRDERNA.

Den sakkunnige har ansett det ur praktisk synpunkt önskvärt, att en sammanställning lämnas av den kronologiska ordning, i vilken de här ovan framställda förslagen lämpligen torde böra förverkligas.

1. Kgl. Maj:t beslutar, *att* Egyptiska Museet, Cypern- och Asinesamlingarna samt Nationalmusei antikavdelning skola bilda en museiinstitution under namn av Arkeologiska Museet för Medelhavsländerna och Främre Orienten (förkortat: Medelhavsmuseet), vilket i administrativt hänseende ställes under Vitterhetsakademiens direkta inseeende.

2. Kgl. Maj:t beslutar, *att* samlingsområdet för Östasiatiska Samlingarna utökas att omfatta utöver fornsaksbeståndet i de Östasiatiska länderna även sådana konstföremål från historisk tid, vilka kunna äga samband med huvudsamlingarna samt i samband därmed *att* Nationalmusei konstsamlingar från Östasien sammanföras med Östasiatiska Samlingarna till en enhet under namn av Östasiatiska Museet, som i likhet med vad som nu är fallet med Östasiatiska Samlingarna skall vara ställt under Vitterhetsakademiens inseeende.

De under 1 och 2 angivna principbesluten kunna fattas utan att lokal- och personalfrågorna samtidigt vinna sin lösning. Genom dessa principbesluts fattande skapas den administrativa ramen för des-

sa båda grupper av museisamlingar, som därigenom komma under enhetlig ledning och få en gemensam huvudman, som kan föra deras talan och verka för det framlagda programmens successiva genomförande.

3. Kgl. Maj:t fastställer personalförteckning och lönestat för Medelhavsmuseet och Östasiatiska Museet, varvid personalen i lönehänseende jämställles med personal vid övriga statliga museer.

Personalökningen utöver den vid Cypernsamlingarna och Egyptiska Museet samt Östasiatiska Samlingarna redan befintliga kan äga rum i etapper, varvid den första torde böra omfatta en antikvarie, ett museibiträde och två vaktmästare vid Medelhavsmuseet samt en antikvarie vid Östasiatiska Museet.

4. Kgl. Maj:t beslutar, *att* de båda invid Historiska Museets byggnadskomplex belägna f. d. stallflyglarna skola reserveras, den östra för Medelhavsmuseet och den västra för Östasiatiska Museet samt Historiska Museets och Nordiska Museets magasinssamlingar.

Det är i högsta grad önskvärt, att ett dylikt principbeslut fattas i samband med punkterna 1 och 2 här ovan, ty först därigenom kunna de nödiga förberedelserna för dessa byggnaders frigörande från nuvarande användning bedrivas med erforderlig kraft. Ty förutsättning-

en för att de förutvarande stallflyglarna skola kunna tagas i anspråk för de ifrågavarande museala ändamålen är, att Krigsarkivets magasinsbyggnad snarast kommer till utförande, så att dess arkivdepå i den östra flygeln kan bortflyttas, samt att den västra flygeln utrymmes av militären genom att där förvarade förråd beredas plats på annat håll.

5. Den östra flygeln ombygges invändigt i huvudsaklig överensstämmelse med ett av arkitekten Nils Tesch utarbetat ritningsförslag.

Under byggnadsarbetet förvaras Historiska Museets nu i östra flygeln förvarade osteologiska samlingar i museets skyddsrum. Nordiska Museets magasinerade samlingar förvaras i det gamla ridhuset på tomten.

6. I den ombyggda östra flygeln inflyttas Egyptiska Museet, Cypern- och Asinesamlingarna, Iranska samlingarna och Nationalmusei antikavdelning. I samband härmed torde Medelhavsmuseets personal böra utökas till den av den sakkunnige föreslagna storleken.

Genom denna inflyttning bli Egyptiska Museets nuvarande lokaler i Gamla riksbankshuset vid Järntorget lediga för andra ändamål, likaså Cypernsamlingarnas lokaler i den Oxenstiernska malmgården, varjämte Cypernsamlingarnas nuvarande utrymmen i Historiska Museets souterrainvåning bli lediga att mottaga detta museums osteologiska samlingar, för vilka de från början planerats. De Iranska samlingarnas bortflyttande från Historiska Museets souterrainvåning frigör även för museet värdefullt magasinutrymme.

7. Så snart de militära förråden i den västra flygeln utrymts, ombygges densamma för det Östasiatiska Museet med utgångspunkt från de av arkitekten Nils Tesch utförda skissritningarna, som vidare utarbetas.

Under dess byggnadstid måste Nordiska Museets magasinssamlingar fortfarande förvaras i det gamla ridhuset.

8. I den ombyggda västra flygeln inflyttar det Östasiatiska Museet inklusive Nationalmusei konstsamlingar från Östasien. I samband härmed torde det Östasiatiska Museets personal böra utökas i enlighet med den sakkunniges förslag.

Genom denna inflyttning blir den inredda vindsvåningen över ämbetshusets västra del ledig, så att densamma i enlighet med de ursprungliga planerna kan mottaga den ökning, som förutsetts för Vitterhetsakademiens biblioteksmagasin och Akademiens bokförlag, varjämte den östra oinredda vinden blir ledig för andra magasinsändamål.

Samtidigt kunna delar av den ombyggda västra flygeln upplåtas åt Historiska Museet och Nordiska Museet.

Därmed skulle här ovan framlagda plan för sammanförande av de nu åskilda lokaler i Stockholm förvarade arkeologiska samlingarna från Medelhavsområdet, Främre Orienten och Fjärran Östern vara genomförda.

Stockholm den 29 augusti 1951.

SIGURD CURMAN

— Olof Vessberg

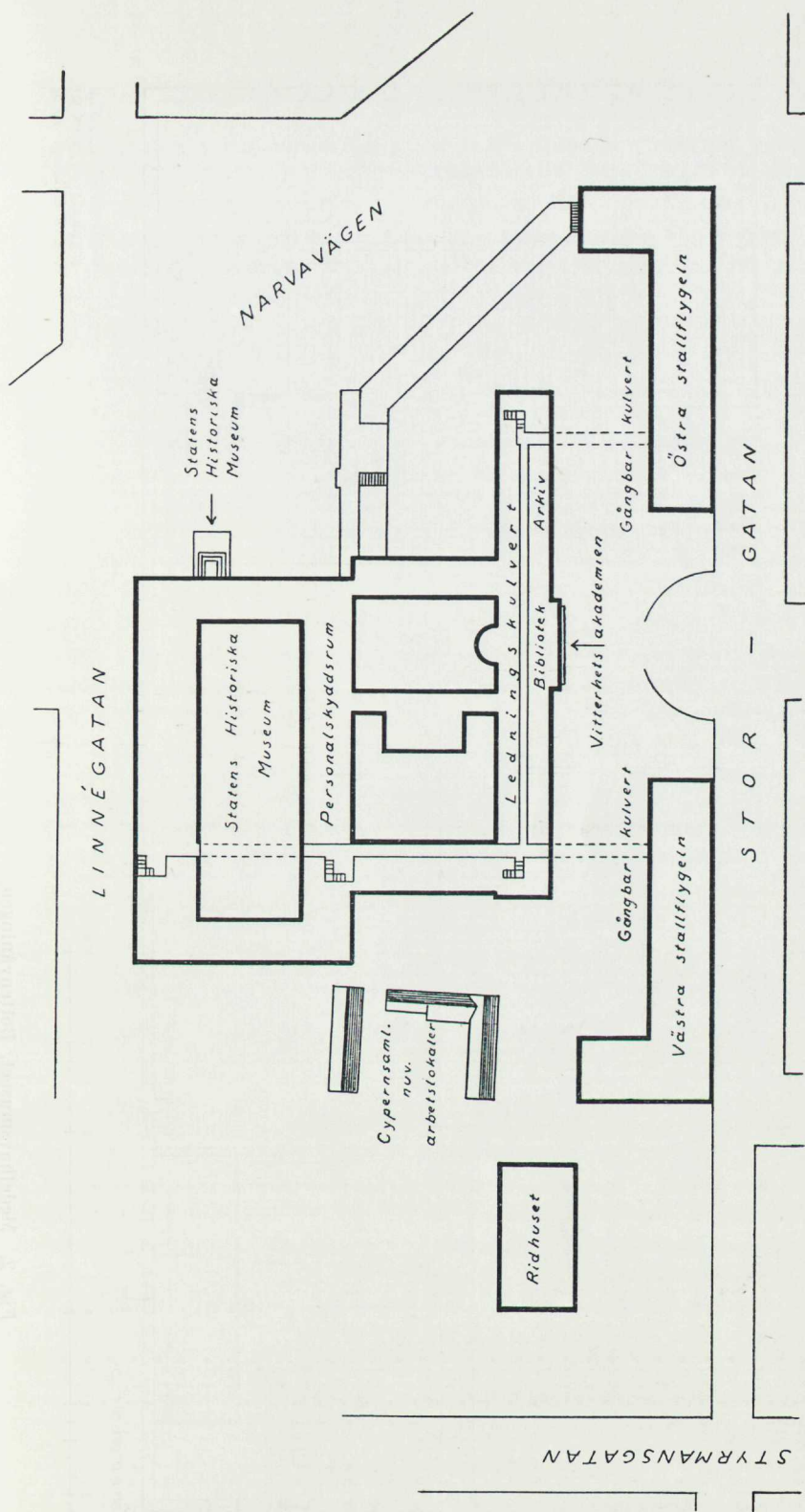

Fig. 1. Plan över museumrådet.

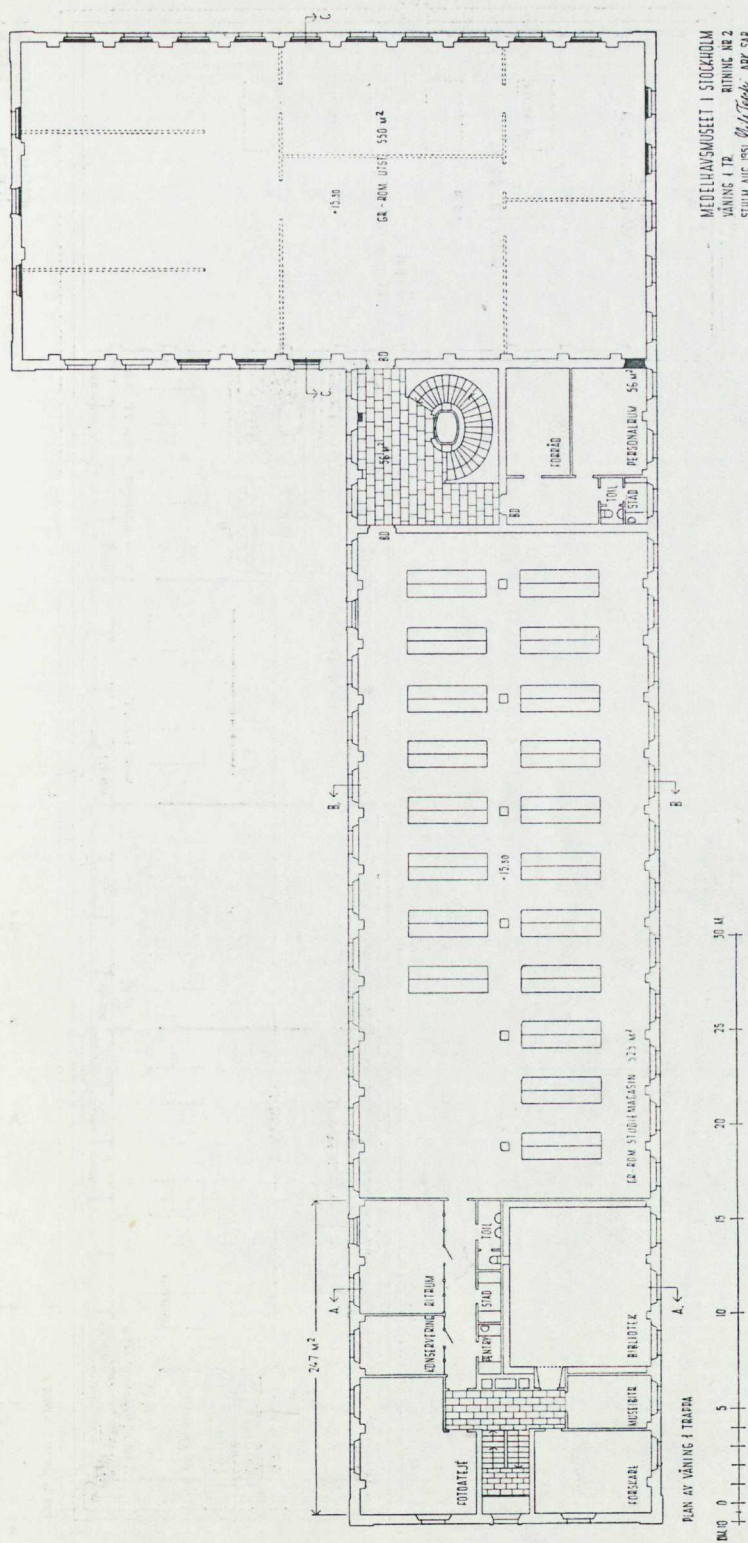

Fig. 3. Medelhavsmuseet. Våning 1 tr.

1:1 2. Medelhavsmuseet, fasad mot Narsvagen och sektion B-B

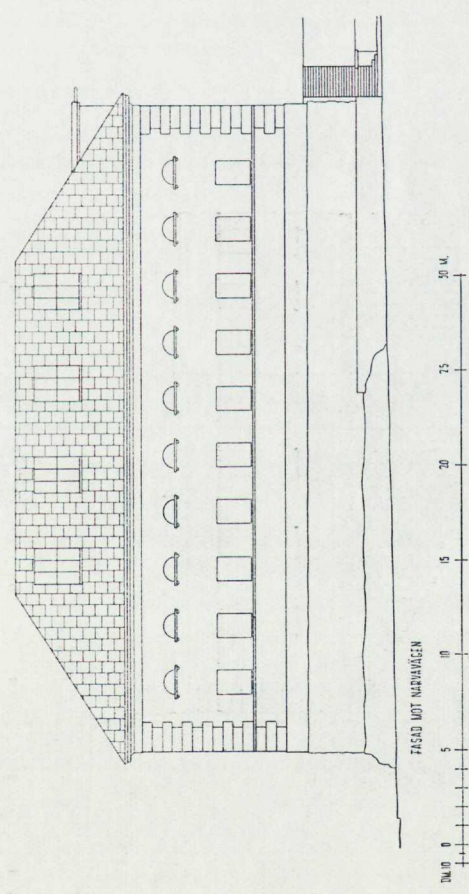
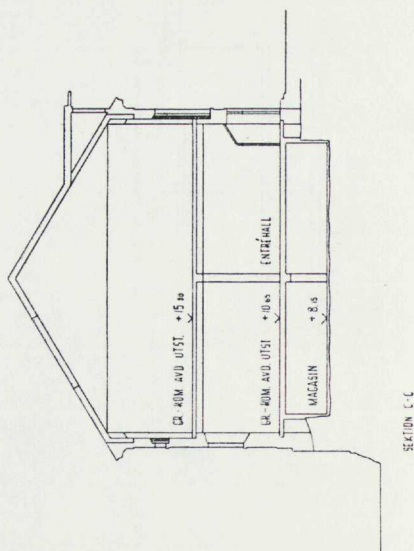
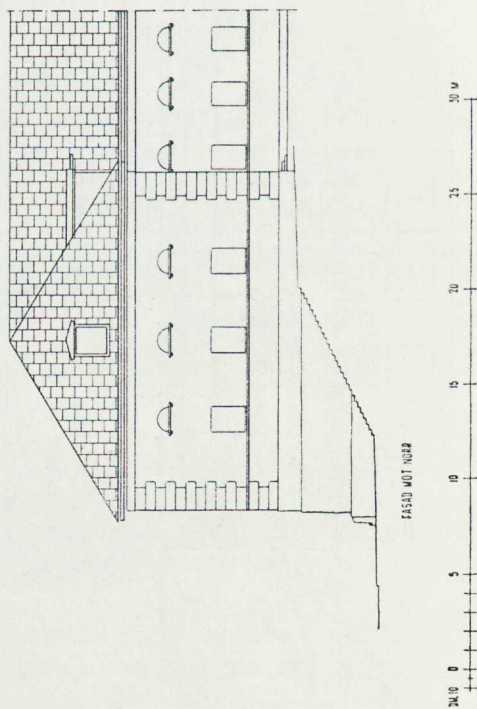

Fig. 7. Medelhavsmuseet. Fasad mot Narsvagen och sektion B-B.

MEDELHAVSMUSEET I STOCKHOLM
FASAD MOT NORR. SECTION C-C. RITN. NR 7
STENH. AUG. 1891. *P. A. J. J. J.* ARK. 548

Fig. 8 Medelhavsmuseet. Fasad mot norr och sektion C-C.

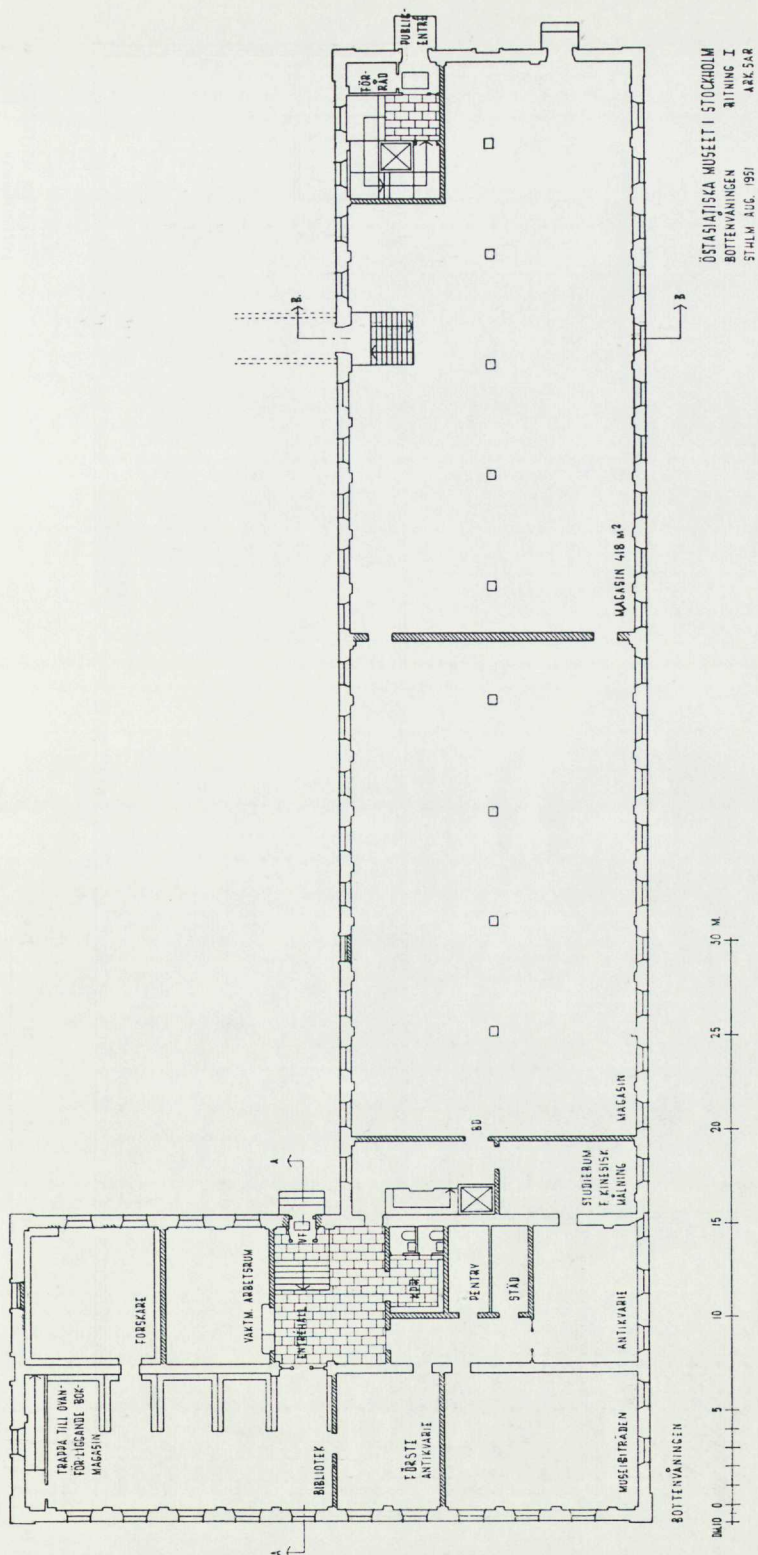
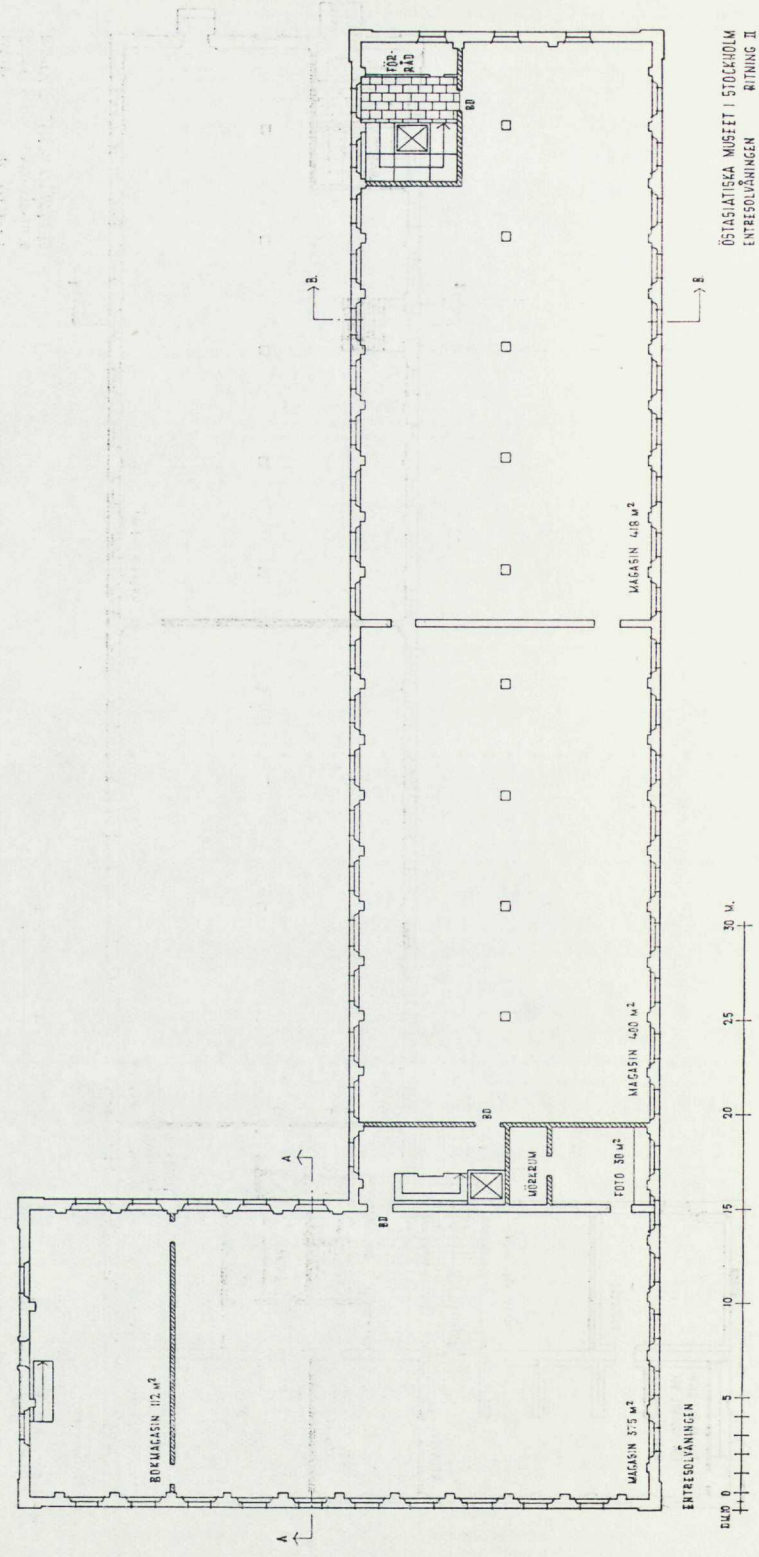

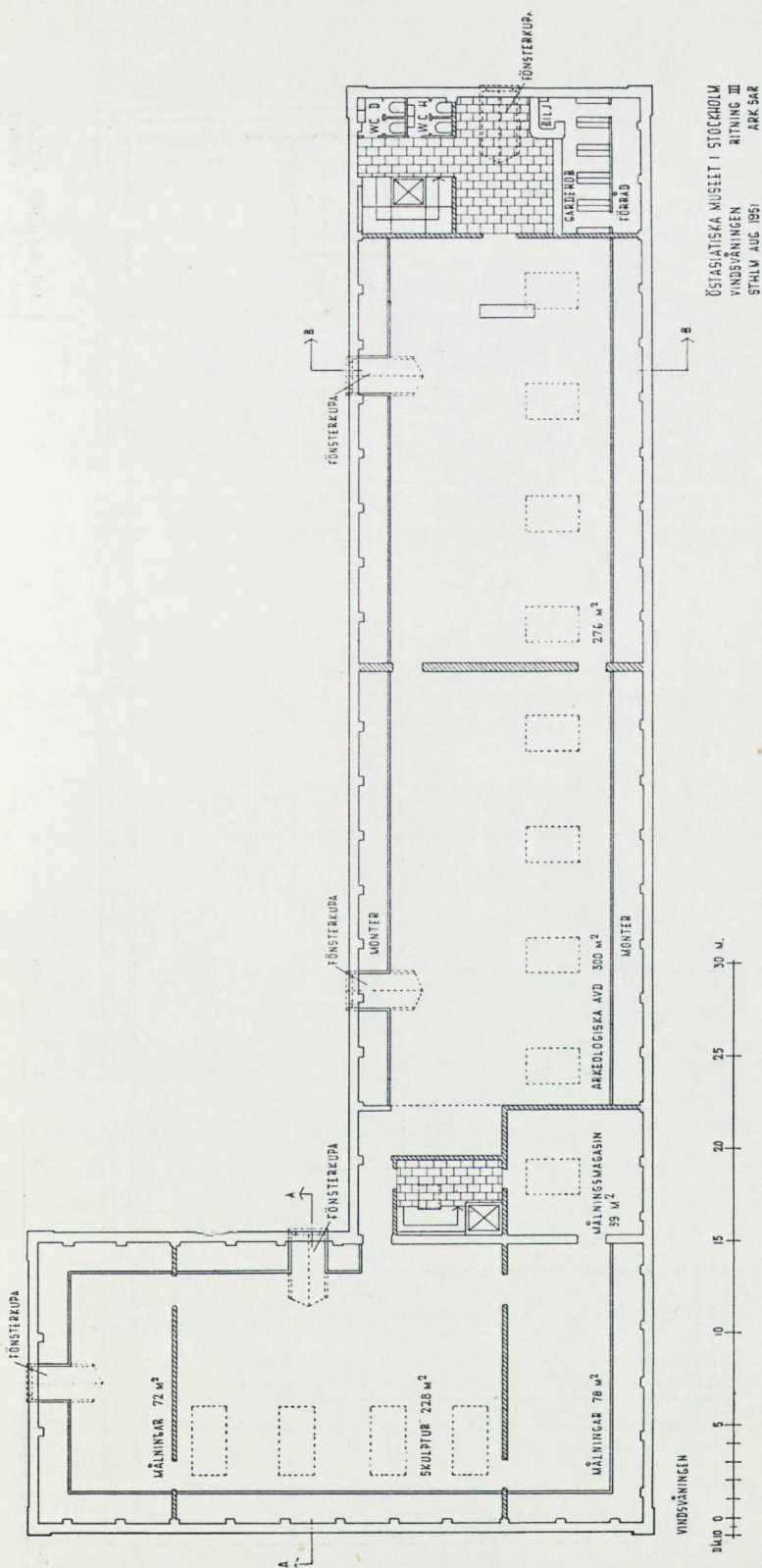
Fig. 9. Östasiatiska Museet. Bottenvåningen.

Fig. 10. Östasiatiska Museet. Våning 1 tr.

ÖSTASIATISKA MUSEET I STOCKHOLM
ENTRESOLVNINGEN RITNING II
STHLM AUG. 1951
ARK. SAR

Fig. 10. Östasiatiska Museet. Våning 1 tr.

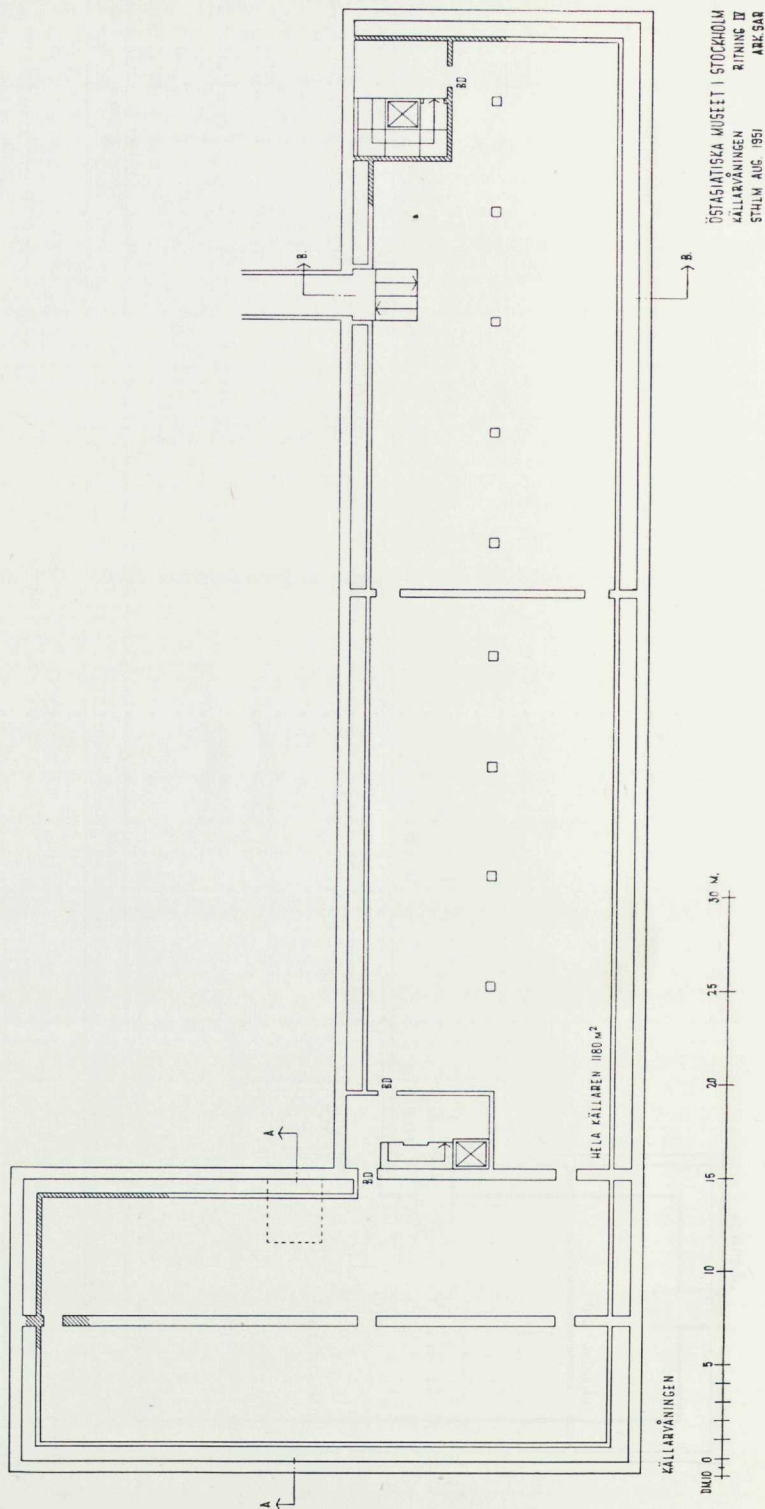
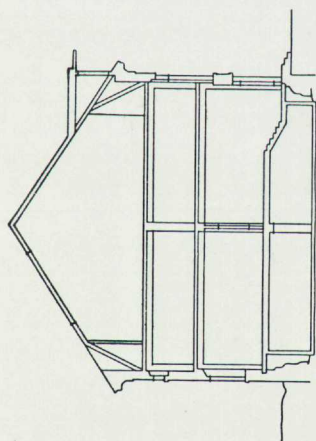
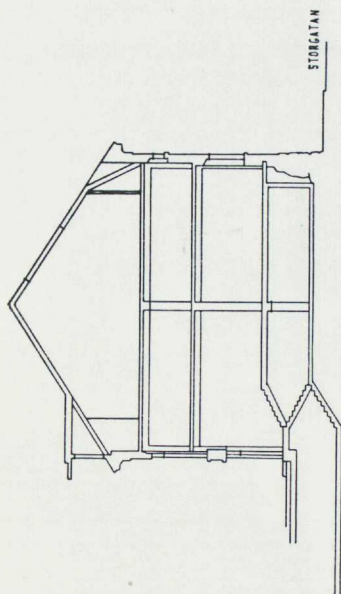

Fig. 12. Östasiatiska Museet. Källare.

SEKTION A-A

SEKTION B-B

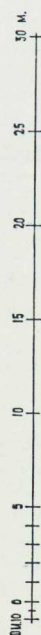

Fig. 13. Östasiatiska Museet. Sektioner.

ÖSTASIATISKA MUSEET I STOCKHOLM
SEKTIONER RITNING V
STHLM AUG 1881
ARK 542

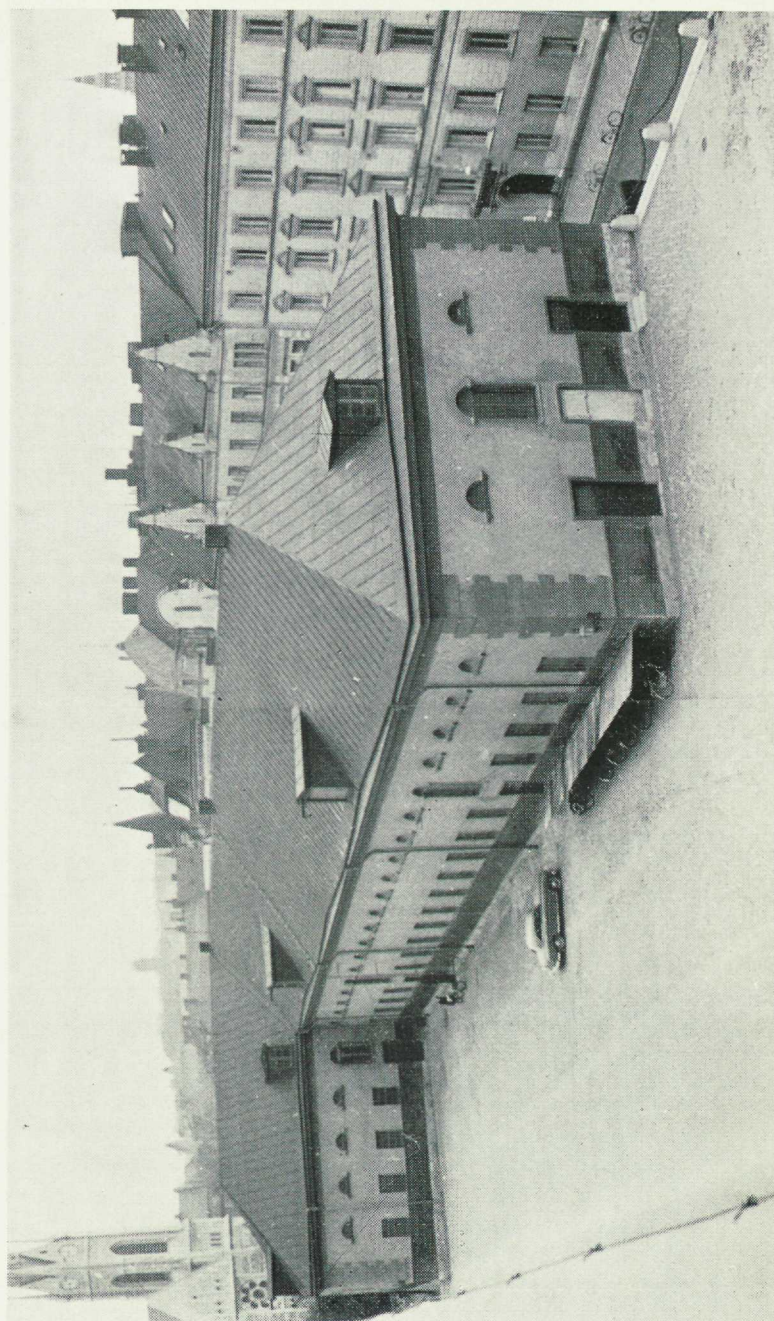
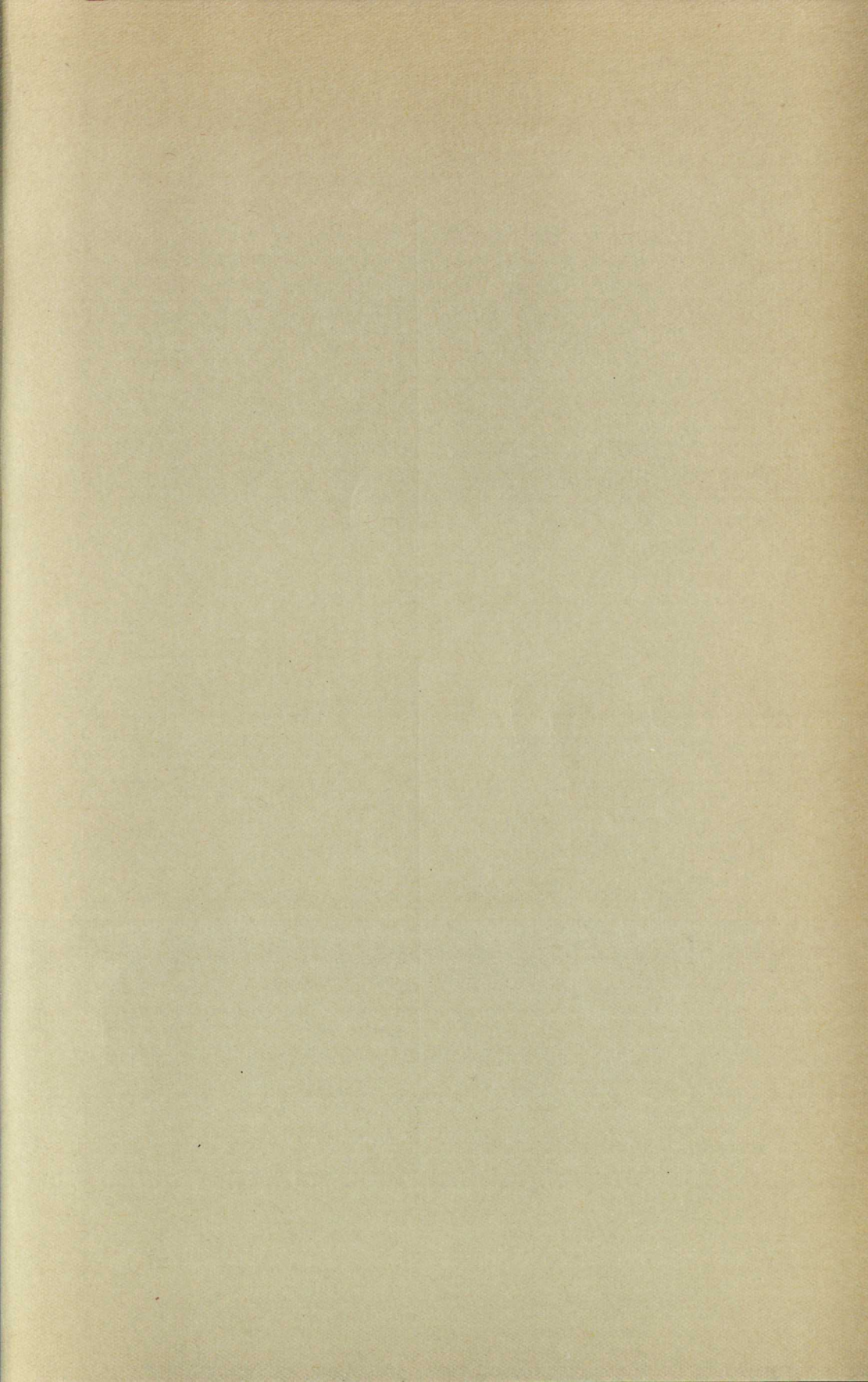

Fig. 14. Östra flygeln, Storgatan 41, från nordväst.

Statens offentliga utredningar 1951

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen.)

Allmän lagstiftning. Rättsskipning. Fångvärd.

Förslag till naturskyddslag m. m. [5]
Betänkande med förslag till ny ägofredslagstiftning. [20]

Förslag till sjömanslag m. m. [22]
Förslag till lagstiftning om förbud mot bebyggelse m. m. inom vissa strandområden. [40]
Betänkande med förslag till utlänningslag m. m. [42]
Betänkande med förslag till lag om fördelning i vissa fall av kostnader för anordningar i korsning av järnväg och väg m. m. [52]

Statsförfattning. Allmän statsförvaltning.

Principer för dyrtorsgrupperingen. [7]
Promemoria med förslag till allmän verksstadga. [12]
Betänkande med förslag till förordning angående upphandling och arbeten för statens behov m. m. [18]
Stats- och kommunaltjänstemäns förhandlingsrätt. [54]

Kommunalförvaltning.

Statens och kommunernas finansväsen.

1944 års allmänna skattekommitté. 5. Betänkande angående studiekostnaders behandling i beskattningshänseende. [13]
Betänkande med förslag rörande utformningen av åtgärder för ökad skattefinansiering av kommunala investeringar. [24]
1949 års skatteutredning. Betänkande angående den statliga direkta beskattningen. [51]

Politi.

Betänkande angående polis- och åklagarväsendets organisation. [8]
SOS. Samhällets olycksfalls- och säkerhetstjänst. [19]
Kejnekommisionens utredning. [21]
Den utomprocessuella rättshjälpen åt mindre bemedlade. [31]
1944 års nykterhetskommitté. 1. Statistiska undersökningar kring alkoholförädl. [43] 2. Verkan på den mänskliga organismen av maltdrycker med olika alkoholfhalt. [44]

Nationalekonomi och socialpolitik.

Statsmakterna och folkhushållningen under den till följd av stormaktskriget 1939 inträdda krisen. Del 10. Tiden juli 1948—juni 1950 jämte sakregister till delarna 1—10. [11]
Daghem och förskolor. Betänkande om barnstugor och barntillsyn. [15]
Statens sjukhusutredning av år 1943. Betänkande 6. Redogörelse för arbetsstudier vid kroppssjukhusens vårdavdelningar m. m. [17] Betänkande 7 angående patient-, personal-, förråds- och medelsredovisning vid lasarett. [53]
Socialvårdskommitténs betänkande. 18. Utredning och förslag angående begravningshjälpförsäkring. [23]
19. Utredning och förslag angående yrkesskadeförsäkringslag. [25]
Ekonomiskt långtidsprogram 1951—1955. [30]
Ungdomen möter samhället. Ungdomsvårdskommitténs slutbetänkande. [41]
1950 års folkpensionsrevision. Avdragsregler och bostadstillägg. [45]
Anstaltsvårdades rätt till folkpension m. m. [47]

Hälsö- och sjukvård.

Vatten- och avloppsfrågan. [26]

Betänkande angående omorganisation av apoteksväsendet i riket m. m. [34]
Den prekliniska tandläkarutbildningens ordnande. [50]

Allmänt näringsväsen.

Näringslivets lokalisering. [6]
Landsbygdselektrifieringens utbredning år 1950. [14]
Konkurrensbegränsning. Betänkande med förslag till lag om skydd mot samhällsskadlig konkurrensbegränsning. Del 1. [27] Del 2. Bilagor. [28]
Bränsle och kraft. Orientering rörande Sveriges energiförsörjning. [32]

Fast egendom. Jordbruk med binärningar.

Betänkande angående producent- och kontantbidrag till vissa innehavare av mindre jordbruk. [39]

Vattenväsen. Skogsbruk. Bergsbruk.

Industri.

Den svenska byggnadsmaterialmarknaden. Produktion, distribution och prissättning av jord- och stenindustriens material. [35]
Skor. [38]

Handel och sjöfart.

Kommunikationsväsen.

Förhållandet mellan arbetsuppgifter och löneställning vid statens järnvägar. [3]
Sjöfartsförbindelserna mellan Gotland och fastlandet. [10]
Turisttrafiken från utlandet. [49]

Bank-, kredit- och penningväsen.

Försäkringsväsen.

Kyrkoväsen. Undervisningsväsen. Andlig odling i övrigt.

Statligt stöd åt svensk filmproduktion. [1]
Antagningen av medicine studerande m. fl. [4]
1945 års universitetsberedning. 6. Den vetenskapliga publiceringsverksamheten, personal-, institutions- och stipendiefrågor m. m., det akademiska befordringsväsendet. [9]
Filmcensuren. Betänkande 1. [16]
Skolöverstyrelsens organisation. [29]
1946 års kommitté för sjuksköterskeutbildningen. 2. Högre utbildning av sjuksköterskor m. m. 3. Specialutbildning av sjuksköterskor. [33]
Arkiv- och biblioteksfilmning. [36]
Universitetskanslersämbetets uppgifter och organisation m. m. [37]
Betänkande angående skol- och yrkeshem för barn med komplicerad utvecklingshämning. [48]
Betänkande med utredning och förslag angående sammanförande och organisation av i Stockholm befintliga arkeologiska samlingar från Medelhavsländerna, Främre Orienten och Östasien. [55]

Försvarsväsen.

Försvarets personaltjänst. 1. [2]
Betänkande med förslag angående flyttning av Stockholms örlogsbas till Stockholms södra skärgård. [46]

Utrikes ärenden. Internationell rätt.